

orosoknak, hogy a korlátlanul uralkodó ember rosszabb az állatnál.

Szibériában egészsége is megromlott, epileptikus rohamok lepték meg, s e betegségnek haláláig martirja volt.

1861-ben adta ki «Megalázva és megsértve» című regényét, mely őt Oroszország elsőrangú írójává tette s melyeddig őt kiadást ért. 1862-ben megjelent «Bűn és bűnhődés» című négy kiadást ért nagyobb regénye, melyben a szenvedőtől pillanatra elvakított s bűnbe esett emberek hosszú kínos bűnhődésének esetelése könnyeket facsar az olvasó szeméből, megutáltatja a bűnt, föltárva a szörnyű bűnhődést.

1868-ban jelent meg az «Idiot», majd a «Bjeszy» («Zaboláltanak») című nagyhatású regénye. 1876-ban folyóiratot szerkesztett «Az író naplója» cím alatt, melyben több szép beszélye és közérdekű czikke látott napvilágot, és mely, minden czikk ő töle eredvén, igen nagy elterjedésnek örvendett. Midőn 1878. elején megkezdte utolsó nagy munkáját, a «Káramazov testvérek» című regényt, abban hagyta folyóiratának szerkesztését. Folyóiratában jelent meg a «Szerény asszony» című fantasztikus elbeszélése is, melyről az orosz bíróság elragadtatással kiált föl: «A szerény asszony» történetét olvasva ki bírni e feledni ezt a szerencsétlen asszonyt, nejét egy uszorsáknak, és az ő szomorú sorsát, mely Dosztojevszkij elbeszélésében oly eredeti fölfogással, annyi művészettel s mégis oly természetességgel és lélektani igazsággal van festve?» (E szép elbeszélés a «Vasárnapi Ujság» múlt évi folyamának 40—46. számában jelent meg, s tudunkkal Dosztojevszkijnek ez az egyetlen átültetett műve a magyar irodalomban.)

A múlt évben befejezvé «Káramazov testvérek» című regényét, a jelen évben újra megkezdte szépirodalmi folyóirata a «Dnevnik» szerkesztését, januári füzete csak az imprimaturt kellett ráírn, midőn a halál elragadta.

Az utóbbi időben mostoha anyagi helyzetének javítása végett könyvkereskedéssel is foglalkozott, de ezzel sem volt szerencsés.

Irodalmi jelentősége abban áll, hogy mint a lélek, kivált a kóros lélek anatomusának, mint a szenvedők, a lelkileg sujtottak és az erényre törekvők költőjének nincs párja az orosz irodalomban. Morálja a humanizmusban gyökerezik, legfőbb vágya, hogy minden ember legyen ember önmaga és felebarátja iránt. Igen szépen jellemzi őt Dobrolyubov, mondván: «A nagy írók sajátját képező világossággal mutatja ki, hogy a vak még se egészen vak, hogy a buta emberben is megvillan a józanész párnája; az éltört, elvesztett, személyiségétől megfosztott embernél is firkéskzi s föltalálja az emberi természet élő, s el nem fogható törekvéseit és követeléseit; kisédi az egyének lelke mélyébe zárt tiltakozását a külső, erőszakos elnyomás ellen, itéletünk alá boesátja, s rokonszenvünk tárgyává teszi.»

A kritika életében nem bánt vele úgy, mint a hogy nagy tehetsége megérdemelte volna; annál nagyobb lelkesedéssel és hódolattal környezték olvasói és a tanuló ifjuság; maga mondá, hogy nem a kritikából, hanem a közönség szeretetéből merített buzditást a tevékenységre.

Halála mely s őszinte részvétet gerjesztett az oroszoknál; temetése egyszerű volt. Koporsóját 74 koszoru díszíté, ezek közt tündökölt — az orosz viszonyokra nagyon jellemzőleg — a börtön-főfelügyelőség is.

Családja szegénységben maradt s gyűjtéseket indítottak számára, és ekkor a czár évi 2000 rubel kedgydíj rendelt özvegyének, két kis gyermekét pedig az állam költségén nevelteti. A különböző testületet versengenek emlékének meg-

örökítésén; nevére őszitőndíjakat alapítanak, és pénzt gyűjtenek szobrára.

És ő megérdemelte mind azt a sok kitüntetést, melyly emlékének adóznak; véghetetlenül szerette az emberben az embert, a megrogzött gonosztevőben is igyekezett fölkatatni a romlatlan isteni szikrát, s analizálva a bűnhődést, visszatartani akart a büntől. Emberszeretetéből legelőbbit juttatott a szenvedőknek és az eltiprottaknak, és ha igaz, hogy Dickens a szegények ügyvéde vala: Dosztojevszkij a méltatlanul szenvedőké volt.

Csopey László.

PIRON.

Ci git Piron qui ne fut rien,
— Pas néme académicien.
Piron.

Félistenség volt a czim örökké,
Érte lángolt ő és új világ,
Ifju Caesar Magnus Pontifex volt,
Mig utóbb istenné avaták.
Én a czimért nem nagyon rajongok,
Nem kívánok csak polgár-czimet:
Én beérem jó Piron czimével,
Mit mosolygó sarkóvére tett.

Rómában rég legfőbb tisztelet volt
Egy előnév s diadal-menet;
Scipiából így lón Africanus
És a nagy név most is tisztelet.
Mennyi bajnok hullt el ismeretlen,
A ki nem nyer Kiliótól nevet!
Én beérem jó Piron czimével,
Mit mosolygó sarkóvére tett.

Két rovar van: irigység, hiúság,
Töle fonyad a nemes gyökér;
Kis kertemben egyik sem tenyészik,
Rózsa nyílik abban, nem babér.
Égig futhat másoknál a repkény,
Eltakarva a szép kék eget:
Én Pironnak olvasom czimét itt,
Mit mosolygó sarkóvére tett.

A mezőket Isten fölruházta
Száz virággal, mely mind névtelen,
És mindannyi mézet ad a méheknek,
Bár tapodják, nyílik szüntelen.
A természet nem fukar kezével
Mennyi gyöngyvirágot ültetett!
Ámde szebbet ő se lelt Pironnál,
Mit czimernek sarkóvére tett.

Ott az üdv a lombfedett magányban,
A hová a zaj, hir el nem ér,
Hol pasirták vígan énekelnek
S illatot szór és fényt a fenyér.
Oh! legyünk mint a zengő pasirta!
A kit ég a föld rögre tetti.
Hisz nagyobb hőles nem volt még Pironnál:
Sirversével örök élti lett.

Hiador.

* Itt fekszik Piron, ki semmi sem volt, — még
akadémikus sem!

EGY ISMERETLEN MAGYAR UTAZÓ A MULT SZÁZADBÓL. **

Közlő Májthó Béla.

Magyar vándor, a kit dicsvágyad, tudomány-szomj, tapasztalatszerzés, szenvedély, balsorsod vagy szerencséd a távol keletre hajt, s a tündérmesék országának határait átlépve, Perzsia fensíkjaiból bejáród, s vándorbotod az örök hóval fódott bérzes hegyek magaslatára vezet, ha bekalandoztad a regék világát s a georgiai nők csoda-szépségének hire füledben is megcsendült, s vágyad vonz oda, hol a női szépség fogalmának megtestülését föltalálni véled, s lép-

** Fölolvastattott a földrajzi társulat f. év február 24-én tartott ülésében.

teid Tifliszbe kalauzolnak: ne sajnáld kiállott fáradaimaidat meg egygyel tetőzni. Keresd föl ott a halottak országát, járd be az örök nyugalom birodalmát, állj meg valamelyik jeltelen sirhantnál, emeld le főveged, mondj imát a magyarok istenehez azon ismeretlen, elfeledett magyarnak lelki üdvéért, kinek elhamvadtsont-jait a tífiszi temető egy elpusztult, jeltelen sirja fedi; ki bejárta száz év előtt Egyiptomot, Szíriát, Palesztinát, Bagdadot, Khinát, Perzsiát, Beludzisztánt, Afghanisztánt, a Kaukaszt, Georgiát, Tifliszt, de ismeretlen maradt mint utazó; mig végre a szenvedés, nyomor, fájdalom legyőzte testét, szellemét, s Tiflisz temetőjében porlik, ott sirja a szellő zugásában lelke a fájdalom, hogy nem nyughatik a haza szent földében. Áldozz neki, magyar vándor, egy percznyi emlékezéssel az ismeretlen sir fölött, melyről senki sem tudja, hogy az egy magyar embert takar.

Ott nyugoszsa örök álmát 1780 óta egy férhágában kihalt régi nevezetes magyar család ivadéka, *Koháry János gróf*.

Száz év mulandósága nehezedett reánk, mig egy szerencsés véletlen nyomába vezetett az utazónak, ki vándorbotjával kezében négy éven át bejárta Ázsia nagy részét, Egyiptomot, ki Körösi Csoma Sándort keleti utazásában negyvenegy évvel megelőzte, de ismeretlen maradt, emléke a feledés örvényébe merült, mert nem dicsvágy, nem kutatás, nem tudomány-szomj vezette lépteit, hogy maradó emléket szerzett volna nevének, de egy szerencsétlen pillanát benyomása, önszámkivetése indította útjára, mely a tífiszi temető jeltelen sirjában találta végpontját.

Ámde ha a fátvölt, mely nevére borult, szel- lőzetni alkalmunk van is, csak tartózkodva válaszolhatunk a kérdésre: vajjon tehát ki volt Koháry János gróf, a keleti utazó? Elveszett emléke nemzeti sorsában, egykori életének bizonyítéka azon levél, mit 1780-ik évi ápril 17-én Tifliszből egy ismeretlen nőhöz irt, mely föltárja előttünk utazását, sejteni engedi utazása indokait, tudatja négy éven át szenvedett san-nyaruságait s e levél mellékletében talált halotti bizonyítvány, mely 1780. évi június 12-én Tifliszben kelt.

Az adatok, melyek a csábrági és szitnyói Koháry-családra vonatkoznak, három Jánost említenek, kik közül az első Nagy Iván «Magyarország családai» szerint meghalt 1696-ik évben, a második 1717-ik évben a belgrádi csatában, s a harmadik 1800-ik évben hunyt el, özvegyül hagyván maga után Pinelli Mária bárónőt és három gyermeket: Miklóst, Jozefát és Mária, kik közül az utóbbi Forgách Ignác gróf neje lett.

Ugyanezen harmadik Jánosra vonatkozó adatokat találunk Wurzbach «Biographisches Lexicon»-jában, hol Wissgrill szerint Koháry János halála 1774. évre tétetik. Megemlíti egyszersmind Wurzbach, hogy Koháry János egy ideig Bécsben színhabzó volt, s a császári királyi udvari színházának igazgatója volt, ki azután a Keleten utazásokat tett.

Az igen eltérő évszámok Koháry János haláláról az adatok megbízhatóságára nézve gyanura jogosítanak, s mig Wissgrill azt 26 évvel előbbre teszi, mint Nagy Iván, s Wurzbach keleti utazását is említi, ez a valószínűség ösvényére vezet, s hinni engedi, hogy a tífiszi temető magyar halottja ugyanazon Koháry János, ki nem 1800-ban, sem 1774-ben, de 1780-ban, mint utazó, idegen földön, Tifliszben elhunyt.

Az a körülmény pedig, hogy az említett Koháry János által irt levél, melyet egy szerencsés véletlen kezembe juttatott a Forgách grófok levéltárában, hol az más okiratosmók

boritékaul szolgált, még inkább valószínűvé teszi, hogy ez csakugyan a harmadik Koháry János volt, mert ezen levél a Forgách grófok levéltárába, lehetőleg Jánosnak Mária nevű leánya által juthatott, ki, a mint már feljebb is említém, Forgách Ignác gróf neje lón.

Kihez intézte ezen levelét, ki volt azon nő, gyanítani sem tudom; a megszólitás hidegsége, a hang, mely azon előlök, nem bizonyítja eléggé, hogy a férjnek nejehez, gyermekeinek anyjához lenne intézve. Koháry János, mint ezt levelében említi, Bécsben lakott, a honnan önként számúzzé magát. Mi okozta kellelten távozását Bécsből, nem írja meg ugyan, de több ízben említi a fejedelem haragját, mely őt onnan menni kényszeríté; s levele végén mondja, hogy ő felségéhez is igen alázatos folyamodványt irt, s a magyar kormányzat is informálta. Irt a «kurátor»-nak is, ki valószínűleg gyermekeinek vagy talán vagyonának zárgondnoka volt. Sejteti azt levelében, a hol írja: hogy a kurátor gyermekeinek több hasznát tesz, ha a visszatérhetésre kellő költséget küld neki, mintsem hogy ott veszni hagyja.

A francia szövegű levélnek magyar fordítása im a következő:

Tiflisz (Perzsiában), 1780. ápril 17-én.

Asszonyom.

Nem tudom megkapta-e Törökországból irt három levelemet, ime itt van egy Perzsiából, de hat havi betegségem után látásom annyira meggyengült, hogy alig bírom nevet ezen levél alá írni, mit egy fiatal román kelle írtnom, ki Bécsből történt számkivetésünk egy szerencsétlen pillanatában, mint fizetés nélküli szolgáló kisérőmül ajánkozott; a ki ugy Magyarhonban, mint keleten tett utazásom közben igen lényeges szolgálásokat tett, bár mostanig egyéb jutalma nem volt, mint a szükséges élelmezés, néhány kopott ruha, s a sors osztokodni nyomorúságomban, miről őnt lehetőleg röviden értesíteni akarom.

A harag és bosszuság, mi nap nap mellett reám visszatér, elűzte nyugomat, s elhatározám egy időre eltávozni, oly reménységgel, hogy távolléteomben rágalmozóm pokoli rosszassága megszűnik a fejedelem haragját ellenem szítani. Eltávoztam tehát a hazából, és sok tartományokat keresztül-kasul járván, hogy Ázsiáról is oly gyakorlati tapasztalatom legyen, mint Európáról, Konstantinápolyba utaztam, hol — egyedül hű románom társaságában — egy ideig tartózkodván, keleti divat szerint fölruházkodtunk, s a mint az itteni nevezetes dolgokat megszemléltem, egy meglehetősen jó görög szakácsot szolgálómba fogadtam, majdnem két év alatt ázsiai Törökországnak nagy részét beutaztam.

Kimondhatatlan itt a fáradság és veszély. Ha némely európai utazást összehasonlítjuk az ittenivel, az ehhez képest valóságos mulatságnak tűnik föl; de mindez nem tántorítá el az én hű románomat, ki mindig egyenlő hűséggel, buzgalommal és figyelemmel szolgált, segélyemre volt úgy, hogy neki életemet köszönhetem, ki különben sebész is levén, oly szerencsés volt gyógyításában, hogy ezáltal utazásunk összes költségét megszerezte, s a mint a klivai vice-basát, és a bagdádi basa kegyencznőjét meggyógyítá, az előbbi 500 piasterrel, az utóbbi 300 zechinóval jutalmazta meg. Ily módon töképenzünk nem hogy csökkenett volna, de még inkább szaporodott, s két saját és három bérelt lóval, egyet szakácsom számára, kétötöt pedig bőröndjeinkkel, melyek jobb ruháinkat fehér- és ágyneműnket, gyógyszereszkreányunkat, s más szükségleteinket tartalmazták, beléptünk Perzsiába, remélve, hogy ha szerencsés sikerrel megtekintettük e roppant birodalmat, onné Indiába megyünk; s visszatérve sok ritka dolgot hozandunk oly áron, melyeknek szép hasznát látandjuk. De szerencsétlenségre 1778. augusztus 22-én, a perzsa fejedelem székvárosa Shiras felé irányított utunkban karavánunkat egy rablócsapat megtámadta, elfogta, s minden pénzemet málhámmal együtt elvesztém, a nélkül, hogy szegény szakácsom sorsáról valamit megtudtam volna. Istennek különös kegyelméből az én románom, és egy

örmény körülbelül száz lépésnyire hátam mögött elmaradtak, látván a veszélyt, szélsébesen futásnak indultunk, s érezvén az utánunk röpülő puskagolyókat, lovaink gyorsasága által, megmentők életünket, s egy Sengutlu nevű georgiai faluba érkezénk, a hol hallván, hogy innét a tartomány fővárosától csak három állomás-távolságra vagyunk, rögtön elhatározm magamat oda menekülni. Az iszonyú futástól annyira fölhevültünk, hogy románom — szerencsére nála levén érvágó kése — egy rajtam is mint magán azonnal eret vágott. Minden holminnak elvesztése nagyon nyugtalanított, de még ezzel nem volt teljes szerencsétlenségem. Az én hű románom egészségem miatt aggodott, igen későn feküdt le, s mélyen elaludott, később kelt föl, mint szokása volt; s a gazember örmény figyelve reá, észerette a testéhez csatolt bőrvet, melyben a 300 zechinót őrizte, mit Bagdadban kapott, azt szemtelenül ellopta, s hajnalhasadtával uti kalauzunkat bemutatván, elhagyott bennünket.

Lelki szomorúságunk közepette lóra ülénk, a nélkül, hogy a tolvajlást észrevettük volna. Saját és lovaink fáradsága miatt lassan haladtunk, s csak este láttuk, hogy utolsó fillérünket is ellopták. Ilyen siralmas állapotra jutva, alig volt néhány piasterünk, hogy azzal vezetőket kifizethessük; az utól megviselt egyetlen ruhában, szívünk fájdalommal telve, augusztus 25-én éjjel tájban Tifliszbe érkezünk, s egy nyomorult karaván-szerailba szállottunk.

Mindenből kifosztva, iszonyuan elfáradva, négy nap óta egy kis darab rossz sajnál egyebet nem étkezve, belső bajomtól megtámadva, igen betegem, egy ablak nélküli nyirkos lyukban, a pusztá földön fektüdtem, mely tele volt férgekkel, egész éjen át kinezám. Minden pénz nélkül, hogy magunknak egy darabka kenyert vehessünk, vagy lovainkat füvel elláthatnók, egy szóval, már két nap mulva nem tudva hova fordulni, az itt levő misszionáriusok főnökét magamhoz hívtam, s kiletemet neki fölfedezvén, elbeszéltem nyomorúságomat, menhelyért esedeztem, kérvén őt, hogy jobb helyiséggel látna el. A főnök fölajánlotta szolgálatait, s habár e nyomorult városban a lakások igen ritkák, mégis szerzett nekem az ő házuk közelében egy kis szobát, havonkénti fél Toman vagy hét piaster fizetésért, s hat hónapig tartó betegségemben ellátott orvosszerekkel, ruhát csináltatott, s nekem és hű románomnak ingeket készítettett, tölire ellátott fával, szükséges butorokkal, matracot és párnákat vett, egy szóval már husz hónap óta becsületes asztallal tart el bennünket, reggelivel, s minden szükségességgel a mi tehetségében áll, azon pusztá igérettemre, hogy minden kiadását megtértem, a mint családom által költséggel ellátva leszek.

A végzet nem akarta, hogy élebb ahassak hirt szerencsétlenségemről, mert itt évenként csak egyszer van alkalom levélküldésre, azon levelek pedig, melyeket a múlt évben irtam, a Fekete-tengeren, hajótörés következtében vívjúkkal együtt elveszték, mi ezen a tengeren a keletiek tudatlansága miatt vajmi gyakori; én más uton szándékozom haza menni. Bár ha Heraklius herceg székvárosában vagyok, ki a hírlapok leírásából győzelmeiről eléggé ismeretes, én a legszomorubb életet tengetem, mert általában a lakosok, emberi alakban állatokhoz hasonló, kikkel lehetetlen a társalgás, a miszcionáriusok pedig mindig elvannak foglalva, s ha az én hű románom itt nem volna, már beszélni sem tudnék, vagy az unalom megölt volna. Lássa mennyire le vagyok kötelezve ezen derék embernek, adja isten, hogy irányában valaha minden elismerésemet leróhassam.

A császár ő felségéhez igen alázatos fölterjesztést irtam szerencsétlenségemről, informáltam a magyar kancelláriát is, irtam a kurátornak, s türelmetlenül várom a visszatérésemhez szükséges költséget. Azon érdeklétenséget, mit ön elváltásunk óta irányomban tanusit, a politikának tulajdonítom, mert ott nincsen barátság. Nem kételem, hogy lehetségessé teszi a kurátort olyképen sollicitálni, hogy nekem a kívánt költséget gyorsan megküldje, meggyőzheti őt arról, hogy gyermekeimnek nagyobb szolgálatot teend azzal, ha apjukat megmenti, mint ha nyomorúságomban veszni hagyja, hogy egy kis pénz azoknak megtakarítson.

Kérje az istent szerencsés visszatértemért, s higgye el, hogy mindig birta az én teljes barátságomat, mely az őn támogatása által a je-

len esetben még erősödni fog, s én minden képzelhető elismeréssel maradok a sirig önnek aszszonyom őszinte barátja *Koháry János*.

U. I. Lehetetlen önt Törökországról mindenben informálnom; elég az, hogy állapotota oly siralmas, hogy egy csekély sereggel, jó túzseréggel ellátott európai fejedelem minden országát könnyen elveheti.

Balesillagzatomb akadályozott, hogy behatolhassak Perzsia ismeretébe, s csak annyit tudok, hogy Kherim Khán halála után tizenöt hónap óta, a zavarok föltyonosak, s az ország-nak még most sincsen állandó fejedelme. A legbiztosabb újságok, hogy Oroszország ezen oldal felé folytonosan előre halad, uralmát egészen a Kaukasz hegységig kiterjesztvén, rendelkezéseket tesz Ghilan, Derbend és más tengeri városok elfoglalására, hogy a Kaspi-tenger minden oldalának urává lehessen.

E levél kelte után két hónapra, 1780. jun. 12-én a Tifliszben működő misszionárius kapuczinus atya *F. Maurus a Verona* egy latinul fogalmazott bizonyítvány szövegében tudatja, hogy: Csábrági és Szitnyói Koháry Nepomuk János gróf, ő császári és apostoli királyi felségének tanácsosa, Honthmegye főispánja 1780-ik évi június 6-án esteli hét órakor Tifliszben, hol majdnem két évig élt, s kinél végperczéig jelen volt, istében megboldogult. Ezen halotti bizonyítványt *J. Andreas a Panormo* misszionárius főnök aláírásával és pecsétével megerősíti.

Midőn jelen közleményemmel keleten utazott honfitársaink névsorát egyvel kiegészitem, elveszett emléket hajtám az enyészéttől megóvni a tífiszi temető azon idegen lakójának, kit mi magyarokul magunkénak vallhatunk.

OLASZORSZÁGI NAPLÓMBÓL.

II.

(Collegno al Baraccone. Egy nap Kossuthnál. Ifju Kossuth Lajos és Mennyei. Turinből Genovába. A Földközi tenger. Genuai nevezetességek. Kossuthné sirja.)

Collegno al Baraccone, Turintól egy órajárásnyira, a Mont-Blanc és Mont-Cenis lábai alatt emelkedett fensikon épült. Összesen 8—10 kerti lakból álló mezei telep, melynek központján áll a Kossuth lakhelye; Collegno faluska alantabb a völgyben terül el. A Turinből Baracconeba vezető vasút közvetlenül a Kossuth kertje előtt vonul el, melytől 2—3 teleppel odább egy kis egyszerű falusi indóház, helyesebben órháznál áll meg a vonat.

Reggeli vonattal indulva, mintegy 20 percz alatt mi is ezen órházhoz érkezünk, hol «Isten hozta!» magyar köszöntéssel fogadtatánk. Ihász, a hívek leghivebbike, és Kossuthnak ifju írnoka jöttek elénk, s vitték Ihásznak közeli lakába, mely Kossuth kertjének főbejáratánál, őrtoronyszerűleg emelkedik. Emeletes, de kissé szűk lakoska.

Innen a Kossuth kertjébe léptünk, mely most hóval volt fedve. Az épen javában szál-lingó hópelyhek eltakarják annak műkertészileg rendezett szépségeit, s válogatott dísznövényeit. Csak itt-ott emelte ki fejét a hótakaró alól egy-egy örökzöld bokor, mintha az alvó reményt jelképezné.

Kossuth laka a kertnek közepontja felé, a főbejárás és Ihász lakával szemben emelkedő, szerény, de elég csinos; szintén emeletes, de amannál jóval nagyobb kertilak; alól üveg folyosóval, mely virágház gyamánt szolgál. E folyosó központján nyílik a bejárat s vezet föl Kossuthnak emeleten lévő dolgozószobájába s egyuttal elfogadó ternebe.

Ide nyitottunk mi is, hol a nagy férfiú egy halk «Isten hozta!» köszöntéssel és kezzorítással fogadott.

Mintegy másodpercznyi ünnepélyes csend után Ábrai Károly hódmezővásárhelyi polgármester emelkedett beszédrel, élvezeteljes meleg hangon üdvözölte. Kossuth halvány arccsal, előre görnyedt föl, szemében csillogó könyekkel, s meghatottságtól rezgő hangon válaszolá: «Köszönöm önöknek uraim! hogy remetei magányomban fölkerestek!» (Beszéde annak idején közölve volt a lapokban.)

S valóban úgy képzeltük, hogy egy agg remete áll előttünk; de a beszéd folyamán, az

előbb fátyolozott hang férfias erővel esendüle meg, s az előre hajlott alak lassan-lassan emelkedni, szemei ragyogni kezdtek, halvány arcán élénk pír terjedt el. Soha sem láttam szebb arcot, mint a Kossuthé volt e pillanatban. Mintha sötét borun át akarna törni a hajnal ragyogó pírja.

Az ünnepélyességeken átesve (melyeknek Kossuth egyáltalán nem barátja), könnyedebb mederbe csapott át a társalgás. Kossuth íróasztalához ülve, arcán a már említett élénk pírral, mely ottlétünkben nem is hagyta el a többet, s modorában ifjú élénkséggel, egyik kérdés után másikat intézte hozzánk. Érdeklődő tudakozódott különösen hazánk iparáról, annak fejlődése s emelkedéséről, s azoknak közelebbi tanujelmei: a Hódmezővásárhelyről kapott díszalbum s a Kisujszálláson készült szépfonatu szivardoboz gyönyörködtem látszottak.

Majd elmondá hogy Hódmezővásárhely küldöttsége már egyszer szerencsétlenné őt, ugymint 1847-ben, a váltság ügyében, tanácsot s egyszersmind a gróf Károlyi-családnál közbenjárást és támogatást kérve tőle. «Várjanak önök kissé, — monda — jöhet idő, midőn erre nem lesz szükség. És jó volt hogy vártak, mert jött az 1848!»

Később megmutatta több mint 300-ra menő albumai és díszokmányai közül azokat, melyeket az amerikaiaktól és lengyelektől kapott, s melyeknek úgy látszott, nagyobb belértéket tulajdonított a többinél. Szívességéből láttuk azon díszkardot is, melyet Bethlen Gábor Szelim szultántól kapott s melyet Erdély rendi neki ajánlottak fel, midőn kormányzóvá lett. Gyönyörködünk fiának Lajosnak szép festményeiben, szobáját díszítő remek tájképeiben; a legszebb tájképet azonban, mely dolgozószobája két ablakából a Mont-Blancra és Mont-Cenisre nyílik, a szállingó hópelyhek miatt csak homályos körrajzaiban szemlélhettük.

Gazdag kagylógyűjteményét, melyet sajátkezűleg gyűjtött és rendezett, s majd növénygyűjteményét megmutatván, monda:

«Ezelőtt négy évvel még sokat bolyongtam a hegyek között. Olvastam egy angol botanikus munkájából, hogy a Mont-Cenis tetén van egy növény, mely egyedül ott található föl; nem nyughattam, míg föl nem kerestem, s most itt van e szekrényben!» «Oh ezek a természet vad gyermekei — folytatá — nem olyanok, mint a genus homo, ez a sajátságos faj, mely ha jót akarunk vele, akkor is ellenünk tör! Egyébiránt bolyongásaimban sohasem ért semmi kellemetlenség az olasz földön!»

Nem csuda! gondolám; tapasztalván már előbb, főleg Turinban, hogy az olaszok szent öregnek nevezik s valódi pietással ejtik ki nevét.

Mondják, hogy a tisztelet és kegyelet érzelmét a közelség csökkenti, a távolság

növeli. Kossuthra nézve azonban nem így áll a dolog. Ő nem fogott, mint sok nagy ember az érintkezés által, de nőttön nőtt szemünk előtt, s minél tovább időztünk körében, annál inkább éreztünk kellett, miszerint oly varázserő rejlik lényében, mely a közelében levőt akaratlanul is lebűvöli.

Társalgásunk központja az ebéd, illetőleg villásreggeli volt, melyre Kossuth által előre meghívattunk.

Az ebédlő-teremben Ruttkayné asszony fogadott bennünket. E tisztos matróna, ki Kossuthnak nemcsak arziban, de szívből-lelkekben is méltó testvére s kinek férfias lelkiületéről

elég bizonyosságot tehet többek közt az is, hogy mint maga monda, 12-szer hajózta át az atlanti tengert, — e derék magyar nő szíves vendégszeretettel s magyar konyhájával egy darab alföldet varázsolt élénk; s elfeledteté, hogy az édes hazai tűzhelytől oly messze, idegen földön, egy száműzött lakában vagyunk, oly családiában éreztük magunkat!

De a legdrágább fűszereket ebédünkhez maga a házi gazda szolgáltatá, átszöve beszélgetésünk fonaltól lélek- és szív-gazdagságának aranyzálaival.

BEYRUTHI URINŐ UTCZAI ÖLTÖZETBEN.

SZIRIÁBÓL. — MARONITA BÖLÖSŐ.

Nem akarom e családias társalgás kegyeltes emlékét azok közzétételével megsérteni; habár Kossuthnak böles mondásai a tudomány, művészet, ipar, hadászat, kereskedelem és pénzügy, egyházi és polgári élet köréből, — élénken esengenek vissza emlékeimben. De nem hallgathatom el, s talán minden indiszkréciónélkül idézhetem az ő kebelvilágát oly szépen jellemző eme szavakat: «En is voltam egykor vadász; de olvastam Firduzi Sáhnameh-jából: Ne bántsd a ferget, melynek lételem nem adtál s melyet oly könnyen eltiporhatsz! Nincs-e joga neki is az élethez, mint nekéd? Gondolkozni kezdtem — és lettem a fegyvert.»

De végre is, ütött az elválás órája. Egy bucsucsó, egy kézzorítás, s azután nem láttuk többé.

Kertjéből, helyesebben üvegházából, egy pár emlékgalyat hozva, — azon meggyőződésel hagytam el Baraconét, hogy az az agg remete, bár vállain 78 évnek terhe fekszik, nemcsak testileg erőteljes férfiú még, de az élet alkonyának visszfényénél is, úgy tünik ő föl, mint szellem- és jellemóriás, ki köszalként magaslak ki a köznapi emberiség hullámtömegéből.

Még egy futó szemlét tartva Turin fölött, s végigmenve a Pó partján, a Viktor Emánuel sétányon, mely a város keleti szélén nyúlik el; s megtekintve a mi lánchídunknak igazán miniatúr kiadását (igaz, hogy a Pó is csak miniatúr kiadása a Dunának), melyet az óriás lánccszemek helyett karvastagságú sodronykötelek tartanak, a központi indóházhoz, két hazánkfa fölkeresésére indultunk, kiknek egyike ifjú Kossuth Lajos vasuti főmérnök, másika Mennyei vasuti főszámvevő.

Előbb Mennyeihez nyitottunk be, ki szíves magyar barátsággal fogadott, s utunkra több hasznos utasítással látott el. Asztalán két munka vonta magára figyelmünket, mely keblünket édes büszkeséggel tölté el. Az egyik ifjú Kossuth Lajosnak a mont-ceniszi alagut szellőztetési kérdésében írt műve, mely Olaszországban igen szép elismerést vívott ki s jutalommal is kitüntettetett; a másik Mennyeinek a sajtóból épen melegeben kikerült statisztikája, mely az összes európai vasuti forgalmat felölelő terjedelmes, s kétségkívül huzagpótló szakmunka, s mely, ha nem csalódom, az olasz kormány megbízása folytán íratott. Természetesen mind a két mű olasz nyelven van írva.

Lám e barbárnak csufolt magyar a műveltebb népek honában is kiküzdí s megállja a maga helyét! Ez édes érzéssel és gondolatlaltal léptünk az ifjú Kossuth szobájába, ki nyájasan fogadott s bizalmas barátsággal és fesztelenséggel társalgot velünk, s oly magyar kiejtéssel és szófűzéssel, mely az akadémia termében is megjárna. Én csodálkozom az emelkedő gyérhajzatu homlokkal, élénk kifejezésteljes szemekkel, férfias ovalis arcán élénk barna pírral, sűrű sötét szemöldök, ugyanolyan bajusz és oldalszakállal. Testesebb alakja nélkülönlát-szik az apa finom hajlékonyságát.

Külsejét illetőleg ifjú Kossuth Lajos magas, erőteljes alak, domborúan emelkedő gyérhajzatu homlokkal, élénk kifejezésteljes szemekkel, férfias ovalis arcán élénk barna pírral, sűrű sötét szemöldök, ugyanolyan bajusz és oldalszakállal. Testesebb alakja nélkülönlát-szik az apa finom hajlékonyságát.

Férfias kézzorítással vált el ölnk; homlokán mintha egy sötét árnyék lobbant volna át, midőn monda: «En aligha látom önöket a hazában uraim!»

Mennyeitől a vasutnál bucsuztunk el. Ez volt az utolsó magyar szó, melyet az olasz földön hallottunk.

Turinból Alexandrián át, a liguri alpok felé közeledve szembetünőbb és érezhetőbb jeleivel találkoztunk a télnek. Ha a fákat nem borította volna hóvirág s ablakunkat jégkéreg: azok a szellős, légvontatos olasz kupék, melyek igen jó szolgálatot tehetnek nyáron, élénken emlékeztettek Toldinak eme szavaira: «Tél van itt, hűs szél legyint!» s akaratlanul is eszünkbe juttatták, hogy mennyire ámitja magát ez az olasz télén az ő melegebb klímájával, vékony öltönyéhez, nem csak szobájában,

alkony miatt alig láttunk valamit. E bűverővel történni látszó varázslat, s a tavasz langy szelölője édes gyönyörrel tölté be keblünket így is.

Este volt, midőn Genuába érkezünk, csak a világító torony, mint két óriás fenycsillag, s alantabb a hajók pislogó mései sejdítették velünk, hogy a genuai kikötő fekszik előttünk.

Alig vártuk a pirkadó reggelt. Nem csuda! Két nagyszerűen meglepő látvány várakozott reánk; egyik a virágos tavasz, melybe a tél kellő közepén (január 21-én) leptünk be egyszerre; másik a minőt még sohasem láttunk: a Földközi-tenger, és pedig ezuttal — haragos tenger.

de vasuti kocsjában is fölöslegesnek tartván a melegítőt. Mégis csak jobbák a milámbelégítős, annyival inkább a tirolai alulfülös kocsik.

De hát nincs jobb melegítő, mint az édes anyatermesztel mond az olasz; s csakhamar bámulatosan győződünk meg erről.

A liguri alpok alatt 20—30 percig tartó alagutba érkezvén, egyszersmind csak azon vettük észre, hogy ablakunkról, mint valami varázserintésre — eltűnt a jégpáncél, s nem sokára éreztük, hogy «megenyhült a lég»; a «vil-ruló határból» azonban a reánk borult est-

Két ágyudördülés költött föl álomból, s mintha csak a «tengerre magyar!» kiáltást hallottam volna, mentem egyenesen a tenger felé.

Először a végtelenség ragadta meg, s vitte magával tekintetemet; majd a tenger felső részén, e távoli mennydörgéshez hasonló, most el-elhaló, majd ismét megújuló moraj; majd a sziklapartot Titánokként ostromló habok, melyek óriás víztömegekké gyűrődve, tajtékzó dühvel csapkodnak fel a partra, s ott millió sziporkákba törve, mint gyöngy hópelyhek hullanak tehetetlenül alá: bilineselék le figyel-

sziklák, komoran sötétlő «ekinttel»; délnek, az előttünk mindinkább hullámzó tengeren, egyik felől tört hajó roncsa, melyből csak az orr és árboez hegye látszik ki, körülrajongva a hullámokon kejelegve himbálózó sirályok ezreivel; másik felől egy vitorlás hajó, két kis gőzös által vontatva, s mint a részeg, jobbra-balra tántorogva, a szerint a mint hol az egyik, hol a másik gőzös merül el a hullámok alatt, vagy emelkedik föl azoknak hátán; — a part fölött bámuló sokaság, selyembe öltözött nők hófehér kalapal, kékinges tengereszek, szurtos matrözök

SZIRIÁBÓL. — DRUZ HERCEGNŐ ÉS UDVARBÖLGE TANTURA FEJDISZSZELE. BEYRUTHI URNŐ DÍSZÖLTÖZETBEN.

memet, emlékeztetve egyszersmind, hogy egy háborgó tenger partjain állok, melynek a 8—10 öl magas part sem szabhat mindenkor határt, mint erről tapasztalatilag is meggyőződtem.

Alig léptem ugyanis a tengert szegélyző kőfalra, midőn egy felesapott hullám, mint valami alászakadt darab felhő, omlott le reám. Csak a körültem kissé távolabbról fölhangozó taps és jókedvű nevetés emlékeztettek, hogy mi történt velem... A háborgó tenger üdvözlése volt ez, a száraz alföld fiára nézve.

De nagyszerű látvány tárul föl előttünk... Nyugotnak az ugynevezett tengeri alpok, hótávkart fejjekkel; keletnek a tengerből kiemelkedő

félmeztelen mellel és nyakkal; tarka-barka néptömeg, melyet a vészjelző ágyú a fentebb leírt látványra csöditett ide. S végre a háttérben, észak felé félkörű hegység, erődökkel, váracskokkal megrakva, s ennek ölében, mintegy feltékegyen körülölelve a szép Genna; tengerre nyuló lábainál a híres kikötővel, világító tornyai-val, lobogós hajók, tengeri gályák és vitorlások tarka rajával, s nagyobb szabású gőzöseivel, melyek közül az olasz, angol és amerikaiak egész utcasorokat alkotnak.

* Egy amerikai nagykereskedő hajó épen megelőző nap éjjelen, a kikötő bejáratához közel szenvedett hajótörést.

Dereglyébe ülve, ezek fölött tartottunk szemlét. Szép látvány egy utrakési hajó, torony-magasságú árboczaival, félig kifeszített vitorláival s röpkedő tarka lobogóival; érdekes képet tár még inkább elének egy ily hajónak belseje, szépen díszített nagy társalgó termével, öltöző- és alvó kajútjeivel, óriás raktáiraival, konyháit- és élelőkamráival, s alá s fel hullámzó tarka népével; de a részletek szemlélésében eltűnik az egésznek nagyszerűsége, — ezt csak akkor látjuk, midőn a hajó egész testével kiemelkedve, száraz talajon fekszik előttünk. S így volt egy amerikai gőzös, melyet a hajó-talajon (e vízben épült száraz műhelyben) éppen ekkor javítottak. Mint valami tengeri szörnyeteg, úgy nyult végig előttünk 60—70 öl hosszúságban szédtő magasságu roppant testével.

De szárazra lépve mi is, tekintsük meg Genuát közelebről, tengerre nyúló hosszú keskeny (itt-ott alig több mint egy öl szélességű) utcáival, s 8—10 emeletű házaival, melyeknek lenyúló ablakredőnyei néhol csaknem közvetlenül érintik egymást.

A börze-teren, a tengerparti nép tarkabarka tömegén áthaladva, az «Ezüst-utcába» érünk, mely filigrán ezüst és aranyozott díszművek és ékszerek fényes kirakataival, oly művészi képet tár elének, hogy nem győzünk eléggé bámulni és csodálkozni. Oly finom, oly leheltszerű itt minden, mintha csak a mesében, a tündérek ezüst országában!

Genuának szebb és terebbebb utcái a «Via Nuova», és «Via Roma», melyeken igen szép palotákat láthatni, köztük a Pallaviciniekét. Nevezetes továbbá a Balbi-utca, egyetemével és királyi palotájával, mely utóbbi négyoszög alakban építve, három szárnyával a tengerre néz, — melyre körüljárásozott lapos tetőről igen szép kilátás nyílik. Mily élet lehetett itt egykoron, mily fejedelmi mulatságoknak volt színhelye e tető! Valóban a régiek tudták miként lehet királyilag élvezni és mulatni. A palotában fényes termek, jeles művészek festményeivel, szobraival, butoráival szépen rendezve.

Nevezetesebb épület a Dória-palota, mely 1529-ben épült, s ódon kinézetével a hajdan egyik leghíresebb dogéjának emlékét őrzi. Érdekesebbek a muzeum, hírneves festők műveivel s Kolumbus ércszobrával, továbbá az ódon tekintetű városháza, fölépcsőjén régi freskókkal, s Mazzini szobrával; s termében Kolumbus, Marco Polo és Paganini arcképeivel. Itt őriztetnek Kolumbus kézírata, Paganini hegedűje és nyirettjűje (üveg alatt) és Garibaldi zászlója, melyet a 100 hős előtt lobogtatott. De a legtöbb helyen emlékeztetnek Genuában Kolumbusra. Látszik, hogy ez az ő speciális büszkeségük. Már az indóházából kilépve Kolumbus óriás szobrával találkozunk, talapzatán emel feliratot: «A Cristoforo Colombo la patria 1862».

Ujabb időből nevezetes épület a Mazzini-galleria fényes kirakatával; továbbá a város északi oldalán emelkedő közpark, természetű muzeumával, melyben a tenger-világ csodái válogatott példányokban s igen csinos rendezéssel vannak kiállítva. Ebben van az a híres mumia is, melyet a test- és ruha-foszlányok ép-sége miatt páratlanok tartanak egész Európában, s mely guggon ülő alakjával valóban meglepő. Reim névű azonban legmeglepőbb volt, — mit csakugyan nem is találhatni föl másutt — a kilátás a muzeum előtti térről. Oly felséges panoráma nyílik innen, melyet megirigyelhetne bármely festői képzelet.

Lent a hegylánc félkörű öleiben Genua, egymást átívelő utcáival, palotáival és kupolás templomaival s tornyaival, melyek közül különösen méltóságosan emelkednek ki a «Duomo san Lorenzo», a «Bella Nunziata» és «Carignano». Távolabb a kikötő árbocz-erdejével, s karcsu obeliszkként emelkedő világító tornyával; tul a végtelenségében, innen tekintve igazán feltűnő tenger, távozó hajók halvány körarajzával, melyek mint föl és alá merülő apró szigetekként tűnnek föl a keklő messzeségben. Oly képek ezek, melyeket eléggé élvezni alig s feledni soha sem lehet! Nem hiába, hogy az olasz annyira szerelmes Genuába, s mint kedvesének nevéit, oly gyöngédséggel s annyi előszeretettel ejti ki és hangoztatja: «Dzenová!» (Genova.)

E felséges látponntal bíró helyről, a tavasz pompájának élvezésére a «Villa Rozassa» díszkertbe mentünk, mely a hegylánc nyugoti esu-

csának belső oldalában terül el, szintén igen szép kilátással a városra és tengerre. Itt az örökzöld fák és bokrok, bimbózó magnoliák s aranygümölcsesek ékeskedő narancsligetek mellett, láttuk a szabadban díszlő óriás pálmákat, teljes virágzásban lévő kaméliákat, kaktuszokat, violákat és primulákat, a falakról lecsinglő örökzöld folyondárokat és pirosló futó rózsákat, a legszebb tavasz díszben és pompában.

Genuában még egy várt reánk: megnézni Kossuth nejének és leányának sírját.

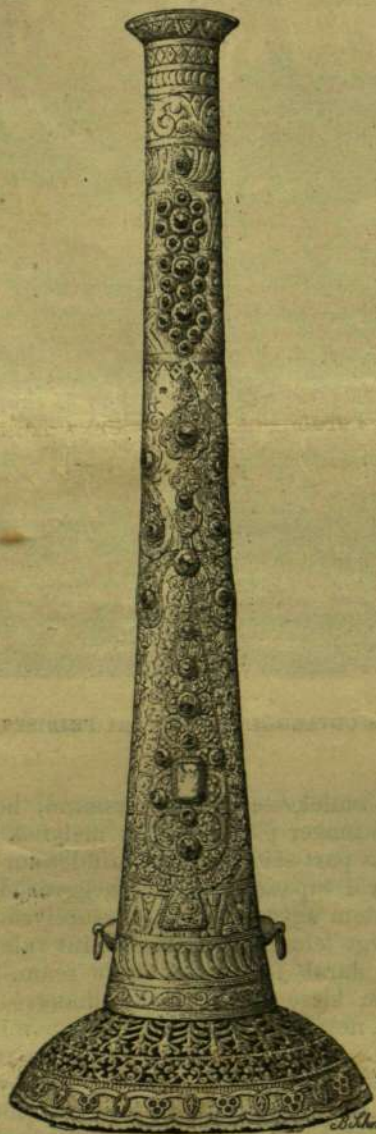
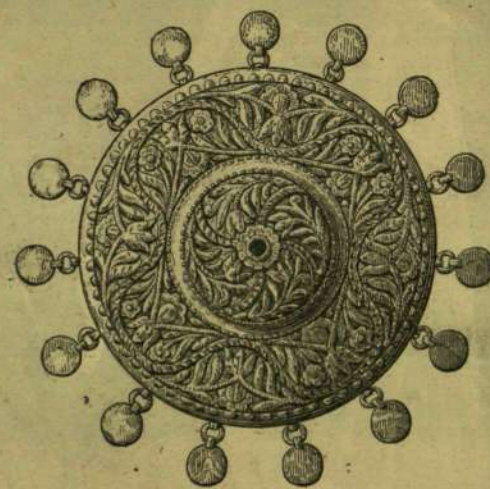
A két magyar nő a Genua fölött tengerre nyúló északnyugati hegyláncolat siktetőjén, egyikében a legszebb fekvésű temetőknek, az úgynevezett «Cimetrio san Benigno»-ban, örökzöld kúpreszek alatt aluszsa örök álmát. Első tekintetre úgy tetszik, mintha levetkezne itt bús sötét jellegű a temető! És mégis valami nyomasztó érzés vett rajtunk erőt, midőn a két magyar nő sírkövénél magállyá, olvastuk. «Patria! Memento Cinerum extorium, Dum libera fueris!»

A sírhalmot árnyaló kúpresszuszról egy emlék-galyat szakítva, mélyen meghatva hagytuk el e páratlan szépségében is bánatos helyet.

Illyés Balint.

SZIRIÁBÓL.

Messze keleten, közel a bibliai történetek hazájához, most fejezik be az első óriási vasut építését, melynek fővonala az Eufrates völgyébe

TANTURA.

elhatol s egyik meg még most csak tervben levő szárnyvonalra az egykori zsidó királyság hírneves fővárosát Jeruzsálemlig terjedne. E vasut főága volna egyuttal az egyenes összekötő vonal Európa és India között s így nemesek kereskedelmi szempontból szolgálna e vidék gyarapítására, de a turisták ezrei is ellépnek e vidéket, melyet a nehéz és itt-ott bizonytalan út miatt ma inkább csak az áhítatoskodók karavánjai keresnek föl. Pár évtizeddel ezelőtt derék festők Ligeti Antal még csaknem életveszélyvel járt e vidéken; utjabban lényegesen átalakultak az ottani viszonyok, s Rudolf trónörökös, ki e helyet is meg fogja látogatni, már részben európai szokásokat talál ott.

Különösen az a vidék, honnan néhány képet mutatunk be olvasóinknak, egyik kiváló forgalmi pont. *Beirut* Szíriának legjelentékenyebb kereskedelmi városa, nagy közintézetekkel, jól berendezett postahivatallal, s egyuttal a Mekkába és Jeruzsálembé zarándokolók gyülekező helye. Lakossága, az utjabban nagy számmal letelepedett európaiakat nem is véve tekintetbe, valóságos ethnografiai gyűjtemény. Az itt egymásután letelepedett föníciaiak, egyiptomiak, asszírjaiak, perzsák, zsidók s arabok két-három évezred lefolyása után sem olvadtak teljesen össze s az idegenek által is gyakran látogatott város utcaiban egész kaleidoskop gyanánt tűnnek föl az egymástól annyira eltérő típusok. Európaiak is nagy számmal laknak itt, különösen mióta a r. kath. s prot. misszionáriusok mindenfelé egész telepeket alkottak. A benszülöttek közt a kereskedők s a nők azok, kik a mindinkább diadalmaskodó európai divatnak leginkább meghódoltak. A csinos városi nő, kinek arcképét bemutatjuk, már csak hajékében, melyet felbarbár módra mindenféle csillógó díszítéssel lát el, különbözik lényegileg öltözetében az európai nőktől, a vállfűzőt és fodros szoknyát már elsajátította. A burnusz, mely a régi időkben egész testét elborította s arczát teljesen elzárta a kíváncsian kutató szemek elől, most csinosan szövött, ezüstös ékítményekkel ellátva fityolkendővé lett, mely nem takar el semmit, sőt inkább arra látszik hivatva, hogy a nő találokonyaságát élénkítse s még több kacérsággal tegye érdekessé a félig elrejtett arcot. A keffienek nevezett tarka kendő még a legáltalánosabb öltözet, melyet az utcaikon keleten különféle alakban mindkét nem visel.

De nemesek a városban mutatkozik az európai divat terjedése. A Libanon alján s a Damaszkus felé nyúló pusztákon lakó druzoknál is föltalálható az. Pedig e nép szigoruan elkülönülve él a többi törzsektől s külön vallása is van, mely a keresztény és mohamedán tanok sajátosság vegyülete. Közük és a keresztény maroniták között folyt a 60-as évek elején az a pusztító kölcsönös mészárlás, mely ez időkben csaknem európai háborút vont maga után. Mindkettő letelepedett arabfaj, de a vallások különbsége miatt elkekeredett ellenségek lettek.

A druzok, ez alig 70 ezerre menő kis néptörzs festői öltözte egykor igen híres volt, ma már csak nemzeti ünnepek alkalmával lehet náluk föltalálni, különben rendszeren a többi szomszédalakok félig keresztény, félig mohamedán öltözetet veszik föl. Talán az egyedüli sajátosságos dísz, melyet azonban szintén csak ünnepélyes alkalmakkor s előkelő nők használnak, a női fejkéhez tartozó tantura. E trombitához hasonló sajátosságos fejeket mutatjuk be ezuttal. Ezüsttel kivert vagy lemezes s különböző ékítményekkel ellátott 1—2 lábnyi magasságu csülök ez, melynek magassága a nő társadalmi állásához képest növekszik, rendszeren aranyozott s néha drágakövekkel is van ellátva. Négy karika s egy ezüst állkapocs erősítik meg a fejhez s róla rendszeren fátyal csüng le. A sajátosságos ós régi divat valószínűleg összeköttetésben áll Mózes «szarvai»-val s általában az ó-testamentomban gyakran emlegetett szarvakkal. Régebben Palesztinában és Szíriában általános divat volt, most már a druzoknál is a ritkaságok közé tartozik. Rövid idő múlva lehetséges, hogy magában az e tekintetben gazdag lyoni muzeumban több ily tantura lesz, mint a libanoni hegyek közt. Régebben a druz nők esküvőjük napjától halálukig viselték e fejeket, melynek üres benső része éppen azért rendszeren nem nagyon tiszta.

Még a druzoknál is közelebb jutottak az

európai szokásokhoz a maroniták. Az a kép, melyet most bemutatunk, a nők öltözte tekintetében oroszországi népviseletrre emlékeztet. De maga a kép tárgya nem. Ez eredeti s pedig igen érdekes és szigoruan, mondhatnók, vallásos kegyelettel megőrzött ósrégi szokást ábrázol, mely a kisdédek táplálkozására vonatkozik. A rendkívüli meleg és a keleten honos tisztátalanság a nép-vallások törvényhozói arra indították, hogy az egészségügyi intézkedéseket lehetőleg szigorúvá tegyék. Mint Mózes a disznóhus ételének megtiltását, a régi maronita törvényhozó — kétségkívül szintén egészségügyi szempontból indulva ki — a kisdédek ölben tartását látszott megtiltani. A gyermeket emnéfogva epérfából készült könnyű és szellőztető lyukakkal ellátott hőlösőben tartják, sokszor egész napon át s hogy az anya könnyebben megszoptathassa gyermekét, a hőlöső tetején réz- vagy farudvonalul át, melyre lehajlászkor támaszkodhatik.

Mind e sajátosságos szokások kivésőben vannak s különösen a tantura s a maronita hőlöső valódi ritkaságok már most. A Palesztinába utazók nagy része már nem is ismeri, s lehet, hogy rövid idő múlva, mint más nemzeti sajátosságok, ezek is egészen el fognak tűnni a közhasználatból.

NYOMA VESZETT!

— ANGOL REGÉNY. —

KILENCZEDIK FEJEZET.

Négy év múlva.

Tágas, ódon teremben vagyunk, borított falakkal, keményfa-padlóval, nagy, faragványos kandallóval, mely fölött vadászfegyverek vannak fölaggatva. A terem végében modern ives ablak. A kandallóban vigan ég egy busás fahasáb. A padlón keleti gyapot-szőnyegyek s vadbőrök; a falakon számtalan olaj-képfázlat és szénrajz mellett mindenféle czimerek. Érez, cserép és porcelán, majolika-edények, kínai és etruiai vázák, velencei tükrök, Dürer Albert-féle fametszetek, fekete rímákban, Dreyshout-féle Shakespeare-jelenetek, a sistinai Madonna egy remek rézmetszete s száz más műtárgy ad a teremnek muzeum-jellegét.

A butorzat oly változatos mint festői. Erzsébetkori karszékék, finom arab-készletű asztalok és székek, rózsafával vagy gyöngyházzal kirakva, czifra menyasszony-ládák és szekrények, oly régiek mint a Ginevra-monda, florenzi mozaik asztalok, tele rakva könyvekkel és hirdalokkal s óriás kínai virágcserepek, hatalmas khrisantemumokkal. S végre az ablak-mélyedésben egy festőállvány, rajta félben levő kép, előtte, kezében esettel s festéktáblával a művész.

Egy sóval az ódon terem egy festő műterme.

A művész reggel óta dolgozott, de alig haladt valamire. A nap már hanyatlóban s a novemberi délután alkonyodik. De azért, bár láthatólag elégedetlen minden esetvonásával, félig türelmetlenségből, félig makkasból, folyvást csak dolgozik. A festvény női alakot ábrázol, mely az állvány melletti székből szénvázlatban fekszik s mintául szolgál, melyre minden perczben rá pillant s ahhoz igazgatja, a mit festett.

Egyszerre, mikor türelmetlensége tetőponthoz ér, eldobja esetjét, leteszi festékes tábláját s kedvetlenül nézi végig, mennyit rontott művén egész nap. Egyszerre mai munkája nem sikerült kísérletek sora volt. Első vonásával rontott a képen, s folyvást rontott, és makkasl mégis erőltette a munkát. Tegnap sokkal jobb állapotban hagyta félbe a képet, mint ma hagyja; hány napig kell dolgoznia, míg helyrehozza a mit ma rontott rajta, ha ugyan helyrehozható s nem kell a vásznon levakarnia az egészet!

Vannak pillanatok, mikor a férfi-kedély csak erős kitöréssel könnyíthet terhén; s magával elégedetlen művész is — egy hatalmas káromkodással könnyített kedvetlenségén. Azal az állványt, képestől a fal felé fordította, szivarra gyújtott, kinyitotta az ablakot s kiment a tornácra.

A helylyel és történetével ismeretlen idegen előtt mi sem lehetett volna feltűnőbb mint az ellentét a művészi melegséggel s izléssel rendezett dolgozó szoba — s az épületnek,

melyben az volt, külseje és egésze között; oly elhanyagolt, romszerű volt ez.

A ház hajdan nagyszerű uri lak lehetett; de most lakhatatlan omladék az egész. Csak egyik szárnya volt, s az is csak mostanában, ismét lakhatóvá téve. A többi, festői dűledék, üresen ásitó ablak- s ajtó-resekek, levált vakolattal, földeltlenül, meredő keményekkel, füstös kormos falakkal s egy rémes nyolcz-szögű torony-rommal, melyről félre dült az érzekakas.

Az épület fél-tul helyreállított szárnyán levő tornác, melyhez falépeső vezetett fel, oszlopokon nyugvók; alatta egy cselédlak kuczogott; de a kilátás róla a vadon parkba, a völgybe, az erdőbe, felséges volt. E park; a Brackenbury kastély parkja; s a művész; a nyoma veszett Brackenbury lordnak a testvérecesse Lancelot.

Mert a fiatalabbik Brackenbury testvér a helyett, hogy egyenesen a parlamenti ösvényre lépett volna, melyre szánya volt — a maronita pályát választotta. Mint bátyja, ő is egy évig utazott, mikor a kollégiumot elhagyta; de, ellenkezőleg mint bátyja, pályát választott mire visszajött. A sors bizonyára nehezelt atyókra, hogy egyik fiában sem engedte célját érnie. A hajdani követ nézete szerint a művészet mint életpálya ép oly megvetendő volt, mint a szabadelvűség a politikában. S nem elég szerencsétlenség volt, hogy Cuthbert az egyik eretnekségre tért? mért kelle még Lancelotnak is a másikra térnie?

Lancelotnak azonban tehetsége volt; s voltak még a néhai lord Brackenbury rangjából közt is, a kik azt mondták, hogy egy másodszerűlött fiú rosszabbat is tehetne, mint-hogy festő legyen. Lehette is bizony; lehetne színész, műlovar, hegedűjátész, vagy predikátor; feleségül vehetne egy balletánczosnőt — s többeféle. De az a gondolat, hogy a rossz még rosszabb is lehetne, kevés embert vigasztalt meg; s lord Brackenburyt legkevésbé.

Lancelot azonban hitte, hogy megtalálta hivatását; egészen annak élt; s műtermét csak ha vadászott vagy lovagolt, hagyta el. Mikor apja meghalt s bátyja az új lord a kontinensen utazott, ő a régi Brackenbury-rom egy sarkában két szobát állíttatott helyre, egyet műtermének, egyet hálószobának; amabba festő-állványt, ebbe tábori ágyat állított be, s oda költözött és az erdőkerülő nevelő szolgáltatta ki magát. Rideg élet volt, de ő jól érezte magát benne; később, mikor bátyjának a lordnak nyoma veszett, s a nagy kastélyt bezárták s a czim és a birtok gazdátlan maradt, elhatározta hogy a rombeli zugot állandó lakásul rendezze be magának. Még két vagy három szobát beföldetett, némi istállót és őlt rögtönzöttet lovai s kutyái számára s a lépeső alatt eselédlakot rendeztetett be az erdőkerülő és neje számára. Londonban is volt szállása, de a legközelebbi salon számára képét el akarván készíteni, néhány hét óta állandóan itt volt falun.

Rendszeren, a reggeli után délutáni felháromig vagy háromig szokott festeni s azután kilovagolt. De ma átkozott rossz kedvben volt, itthon maradt, s szivarát rága haragos léptekkel mérgette végig a tornácot.

Szivarának végéhez érven, dühösen dobta el a csutkját s komoran merült az alkonyodó szürkületbe. Kód és homály borította az erdőt és völgyet; a lemenő nap vörös csikja eltűnőben volt az ég alján s az egész táj mély árnyba merült.

Egyszerre közeli kutya-ugatás szakította meg a csendet; s nem sokára két ember-alak állt ki az esthomályból, egy vizsla és egy kopó által kísérve. A mint az udvaron át jöve a lépeső aljához értek, kitűnt, hogy egy ury ember volt s vele az erdő-kerülő, mindkettő puskával a vállán.

— Mr. Brackenbury a tornáczon van, sir! — mondá az erdőkerülő urára mutatva.

Az uri ember felpillantott.

— Ön az, Cochrane! szólta a ház ura, hol jár itt?

A megszólitott, Cochrane Horác esquire, jogtudor s a pécetóri hivatal államtikára Downing Streeten, puskáját a kerülőnek adta át s barátjához sietett a lépesőn.

— Itt van ön? mondá. — A «varju-fészek»-nél tovább vártam egy óránál. Egész nap munkában?

— Ugy van, szokás szerint. De mondtam, hogy ne várjon. Ha mehettem volna, előbb ott lettem volna mint ön.

— Oh, mitsem tesz. Sőt örültem rajta. Egy furcsa öreg emberrel találkoztam, valami Hogyhishiják Izsák nevével, olyas patkány-fogó vagy targonezás-felével, azt mondja zselére önnök. Sört adtattam neki s pompásan mulattam vele.

— Iserem, — felelt Lancelot; — az öreg Plant Izsák, vén szemirekellő. A legkitanultabb vadorzók egyike.

— Ugy néz ki. Megigérttem, hogy meglátogatom; egy eladó buldog-kölyke van. Gondolom itt közel lakik.

— Nem éppen; a másik völgyben, a dombon tul. Nem igen ajánlható ismeretség. Vigyázzon, megesalja ha szerét teheti. — S önnök milyen napja volt?

— Nem valami különös. Három faszán, két pár fogoly s két tengeri nyul az egész. Az ön fiatal kopója nem valami különös. Az öreg fölér tiz illyennel.

— Igaza van. De nem mennék be».

Cochrane ur szivesebben künn maradt, szivarozgatva, beszélgetve, föl s lejárkálva a tornáczon.

— Visszatérve az öreg vadorzóra, Plant Izsákra — úgy híják? — abból a különös fajból való nemde, melyről a minap beszélte önnökem? hyperboreánusok, emberevők vagy mi?

— Azt a «barna fajt» érti nemde? Abból való s a rosszak rosszja pedig; de nem hyperboreánusok, sem emberevők, sem a fejkük nem nő a húnok alatt.

— Hát mik? — Valami szaraczen-fajnak mondják, jobb elnevezés hiányában. Egy legenda szerint a kereszt-hadak idejében hozták ide hadi foglyokul s azóta itt élnek.

— S ki hozta? Önnök valamelyik őse?

— Oh nem; egy Langtrey, az orosz-lásziú Rikhard korában. Mert tudja, a Langtreyek sokkal régiebbek mint a Brackenburyak. Ez az egész vidék az ő birtokuk volt hajdan. Ők a világ teremtése óta megvannak; mi csak a VII. Henrik ideje körül merültünk föl a semiből.

— S Langtrey-majör is világteremtése óta áll fenn?

— Várjon, mig meglátja. — Kévesem, mindig csak várak. Két heténél több hogy megígérte, hogy elvisz oda.

— Holnap elviszem, becsületsvamra! Meglássa, még oly szép helyet sohasem látott.

— Oh, én nagyon sok szép helyet láttam már életemben.

— Igen, külföldön. De Angliában ilyent nem, arra fogadok.

— Annyit beszél róla, hogy jobb lesz, ha meg sem nézem. Nem szeretek csalódni.

— Ebben nem fog.

— Mindig azt mondja, a ki valamit felmagasztal. Soha se láttam híres szépséget, a kit szépnék tudtam volna találni, annyira földicsérték előre.

— Ön nagyon is követelő izlésű.

— Csalódik. A csinos közepszerűség is tetszik nekem, ha rám hagyják hogy itéljek felőle. De ha valamit kikürtölnék, nem bírok utána menni. Ön szépségnek mondta Savage kisasszonyt, nemde?

— Atyám elragadónak találta, pedig ő is volt oly kényes izlésű, mint ön — felelt Lancelot hidegen.

— Ön is hasonló véleményben van felőle?

— Azt nem mondtam.

Cochrane ur fűrkésző tekintetét vetett barátjára.

— Sejtelmem sugja, hogy e fiatal hölgyet esodálni fogom. Legalább ön nem untatott dicséretével.

— Nem szoktuk dicsérni a mit gyermek-koronától fogva ismerünk, mert nem találunk rajta semmi feltűnőt. Önre bízom, hogy formáljon itéletet magának Langtrey kisasszonyról; az én véleményem úgy sem lehet döntő.

Szünet volt. Az alkony egyre sötétebb lett; s mr. Cochrane is kiszitta a szivarát.

— Nem lehet már fiatal? kérdé egy idő múlva.

— Ha Savage kisasszonyt érti: huszonhárom év körül van.

— Oly fiatal még?

— Épen tíz évvel fiatalabb mint bátyám, s szegény Cuthbert most harminczhárom éves volna. — Hogy ugatnak ezek a kutyák! Nem hall ön valamit az utról?

— Ugy tetszett az imént, hallottam. De nem; — de mégis, mintha kocsizörgést hallanék.

Hallgatóztak. A kutyák még jobban ugattak s csakugyan kocsizörgés hallatszott.

— Valami látogató, mondá Cochrane.

— A látogató, kedves barátom, itt ép oly ritka akár a Robinson Crusoe szigetén. Elfelel, hogy kilencz mérföldnyire vagyunk a legközelebbi háztól. Langrey kisasszony a legközelebbi szomszédunk. El nem gondolhatom ki lehet. Jerünk elébe.

Átmentek a kövezett udvaron, az istálló felé, hol már lámpa égett. A koci épen akkor ért oda. Egy lovasz, az istállóból, lámpával jött elébe.

— Hé, Jakab! szólt egy vidám hang. — Itthon az urad?

— Itthon s nagyon örül, hogy önt láthatja — felelt vidáman Lancelot ur maga. — Mi jó szél hajtja önt e fölfedezetlen partra? A single-toni vásár? Szép öntől, hogy ezt a kis kerülőt

EGYVELEG.

* Az Egyesült-Államok lakossága. Népszámlálás volt december 31-én az Egyesült-Államokban is. Az újvilág hatalmas birodalmának lakossága 1870 ben 38.560,000 volt, most pedig 50.150,000 lélek, a népesség tehát rövid tíz év alatt több mint tizenegy millióval növekedett. E növekvést természetesen a roppant mérvű bevándorlások okozták. A nagyvárosok lakossága a legújabb népszámlálás szerint sorrendben a következő: New-Yorknak Brooklynnal, Hobokennel és Jersey Cityvel együtt 1.925,000, Philadelphianak 847,000, Chicagonak 503,000, Baltimorének 332,000, Saint-Louisnak 350 ezer, Cincinnatiak 256,000, San-Franciskónak 234,000, New-Orleansnak 216,000, Clevelandnak 160,000, Pittsburgnak 156,000, Washingtonnak 147,000 lakosa van.

* A legelső gőzhajó, mely az atlanti tengeren keresztül ment, 1831-ben Quebecben készült s neve «Royal William» volt. Utja 25 napra került. Később e hajó a spanyol kormány kezébe került s hadi hajóvá lett. Most a chicagói történelmi társaság vásárolta meg s muzeumában helyezte el.

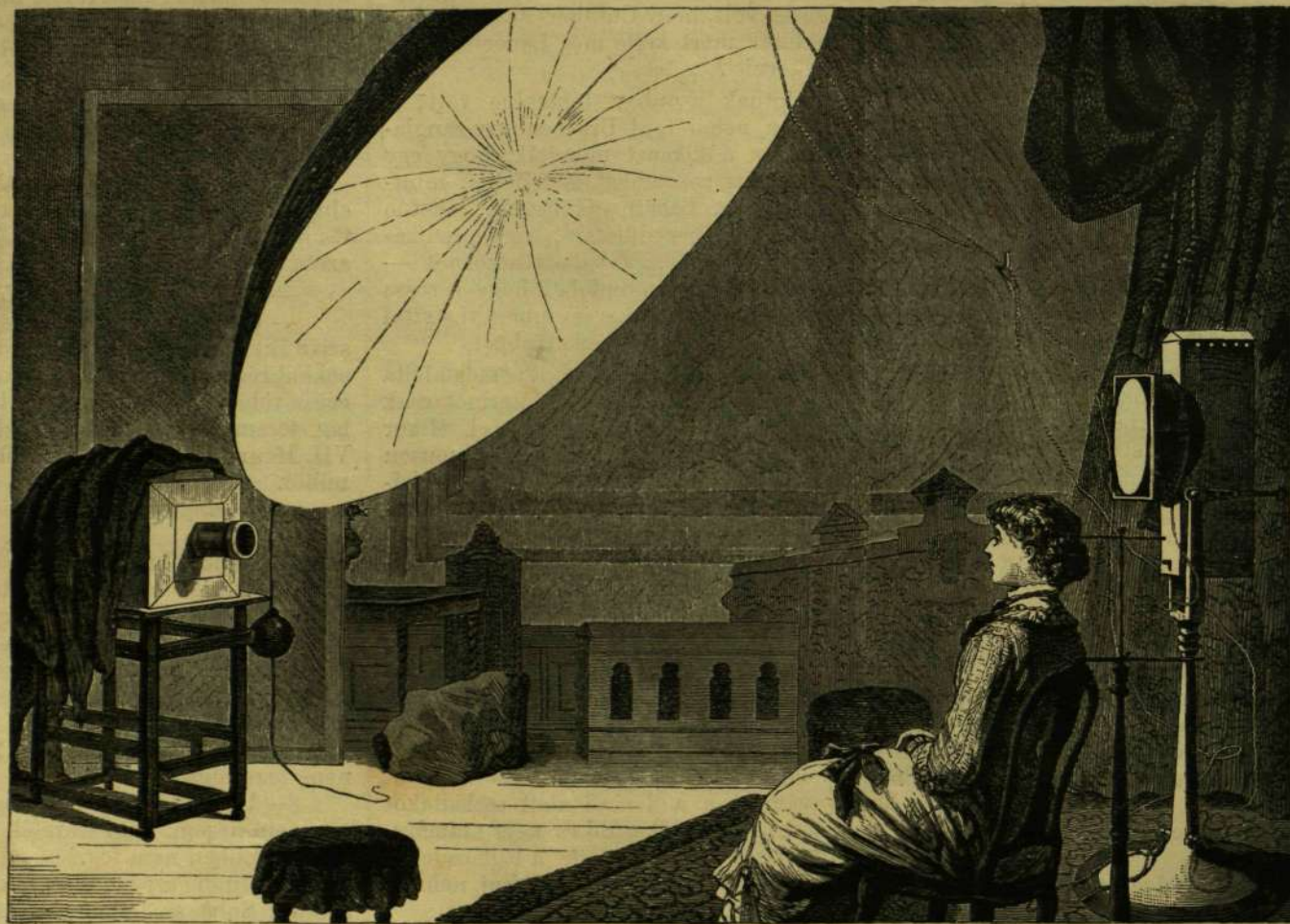
Délafrikai utazó. Dr. Holub Emil osztrák utazó, ki már hét évet töltött volt Afrikában, a tavaszszal ismét utra kél, egyenesen Fokvárosba megy, s hosszabban tartózkodik a délafrikai gyar-

kiadások között jelentékeny helyet foglal el. Ritka virágokkal annyira betömik a szobákat, hogy azok egészen virágkerteknek látszanak. Nemrég Grant tiszteletere adtak bankettet, hol nemcsak a falakat, de a teritékeket is virágfüzérekkel látták el; az asztal közepén három láb átmérőjű virágcsokor volt. A nőknél divatos, hogy hófehér galamb alakú kosárt hordanak, melyen viola, mezei liliom s nefelejtsből álló csokrok vannak.

* A gyöngyhalászat Ceylonban a mult évben kitünő jövedelmet hozott. Sillavaturai mellett 58 millióra becsült csigatelepet találtak.

* A keztük nyelvét is kezdik már használni a virágok, legyező s levélbélveg nyelve mellett. Egy keztüt lehozni — igen; jobbkezben megforgatni — nem. A közönyösség jele, hogy a balkezről lehozják a keztüt; buzdítás jeleül balra felhúzzák. Ha a keztüt gyengéden megfogadjuk, azt jelenti: «szeretnék veled lenni», ha az ujjak körül tekerjük, kedvesünket ovatosságra intjük. Ha az akarod kérdeni, szeret-e ő? huzd fel a keztüt balkezre, kivéven a hüvelykujjat s igenlő feleletet kapsz, ha ő mindkét keztüt lehozza. «Nem szeretlek többé» azzal jelöltetik, ha a keztüt többször az áll felé vonják. «Gyülöllek» — ha a keztüt kifordítjuk. A kedvetlenség jele, ha a keztüt a keztüre tesszük, — a haragé, ha a keztüt zsebre dugjuk.

* A struczmadarak terjesztése végett Kalifor-

FÉNYKÉPEZÉS ELEKTROMOS FÉNYNYEL.

tette értem. Ugy-e rossz utja volt? Vigyázzon a mint leszáll. Isten hozta. Engedje, hogy bemutassam önnek Cochrane urát. — Cochrane, ime öreg barátom Marrable ur, a kiről épen tegnap beszéltem önnek.

Bementek a házba, hol a lámpák már meg voltak gyújtva s az asztal is megerítve.

Marrable ur ragyogó arczu, csillogó szemű, fursza kis öreg ember volt, alig öt láb magas, kerek képű, borotvált arczu, hetven éven tul. Gondör, apró fürtös ősz haja kakas-taréj alaku búbba volt szedve a feje tetején, gömbölyű magas homloka fölött. Barna kabátját szorosan begombolva viselte; bársony gallérja alól régi módi ingfodra fehérlett ki s tarajozta mellét. Olyan volt, rózsaszín arczával, mosolygó ajkával, mint egy kis cherub.

Pedig Marrable ur nem volt cherub, hanem a Brackenbury-ház régi meghitt ügyvéde, a ki a nagy pórt is vitte és megnyerte, s a család minden ügyébe és teljes bizalmába be volt avatva.

Mindjárt meglátjuk mi hozta most a házhoz.

(Folytatása következik.)

matokban. Afrika belseje felé valószínűleg csak a jövő évben fog elindulni. A kirándulás első sorban tudományos czélből történik, de ezen kívül kereskedelmi összeköttetéseket is szándékozik létesíteni Holub Ausztria-Magyarország és Afrika között, s e czélből szerződést is kötött az osztrák-magyar kiviteli egyesülettel.

* Ázsiában az első villamos vasutat Adenben (a Vörös-tenger déli csucsnán) állítják fel a kikötő és tábor között.

* Görögországban Zola «Naná»-ja nagy diadalt aratott. Kezdetben egy lap tárczájában jelent meg, de oly ellenszenvet keltett, hogy a szerkesztő a közlést beszüntette. Midőn azonban könyvalakban adták ki, oly nagy közönsége lett, hogy 2000 példány kelt el belőle, minő sikert Görögországban még egy könyv sem mutathatott föl.

* A párisi villany-kiallításán több villanyos vasut lesz, melyek közül egy a Concordia-tért köti össze a Palais de l'Industriával s a Champs Elysée-n alaguton megy át s véghegye mesterséges alagut lesz, melyet villanylámpák világítanak meg. A kiállításon az electricitas ujalb s a gyakorlatban már életbe léptetett találmányai, cseppetgyük, telefonok stb. lesznek láthatók. Az Egyesült-Államokban a jövő évben rendeznek hasonló kiállítást.

* Az élő virágok az Egyesült-Államokban annyira divatba jöttek, hogy a kertészek kontója a házi

niában San Bernardine kerületben tettek újabb kísérleteket s azt hiszik, hogy itt még nagyobb sikert fognak elérni vele, mint Dél-Afrikában.

* A Niagara-vizesés a mult télen különösen nagyszerű volt. A jécsapok egész 120 láb magasak voltak s a Horse Shoe esés mindkét parton 200 lábnyira befagyott, míg az amerikai részen a víz a jég által öt külön csoportra volt osztva. A vizesésnél levő Goat és Prospect szigeteken a nagy fák teljesen befagytak és sok a hó miatt letört.

* A skót katonák nemzeti öltözetét, különösen a tartanokat, melyek eddig főbüszkeségüket képezték, az angol kormány meg akarja szüntetni. Skóthonban e miatt nagy az izgatottság; különböző gyűléseket tartottak s nagy feliratokat küldtek az angol parlamenthez.

* Másfél százados jubileumát tartotta meg nem rég a «Hamburgische Correspondenz» czimű lap, mely 1731-ben alakult, habár más néven már 1710 óta fennáll. A lap ez alkalommal első számának fényképét is közölte.

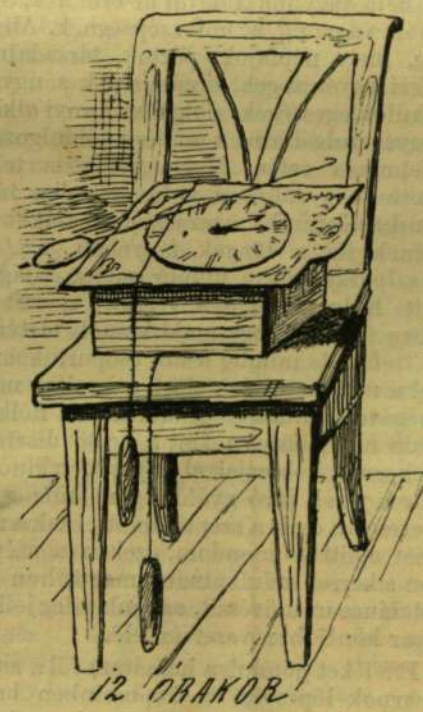
* Velasquez híres festő egy eddig ismeretlen művét szerezte meg a drezdai képtár. A mű még Rubens modorában van készítve s valószínűleg a Torre della Parula kastély számára készült, mert IV. Pülöp udvarának főbb alakjait ábrázolja mythologiai jelmezekben, a királynőt mint Dianát.

Keringő.

Csárdás.

Négyes III.

Csárdás.

A MŰVÉSZEK BÁLJÁNAK TÁNCZRENDÉBŐL.

JANKÓ JÁNOS, VASTAGH, AGGHÁZY, TÖLGYESSY ÉS UJHÁZY RAJZAI.

melyet tompa földalatti zaj kísért. A bntorok egy-
másra dobattak, ajtóik, ablakok megreztek. A féle-
lem oly nagy lett, hogy a nép kifutott a házakból.

Hugo Viktor születésének nyolcvanadik év-
fordulóját febr. 27-én oly ünnepélyvel ülte meg
Páris, minővel csak világváros tisztelhet meg egy
világhírű nagyságot. Valóságos ünnep volt ez.

Szabó Imre, szombathelyi püspök, egyike a
legházafias és tudományos fópapoknak, a tud.
akadémia tiszteleti tagja, a vasmegyei régészeti egy-
let elnöke, meghalt Szombathelyen febr. 28-án 67
éves korában, papi pályája 44-ik s püspöksége 12-ik
évében. A derék fópap érdemeiről lapunk tüzetesen
megemlékezett, 1877 évi 33-ik számában, mikor arcz-
képét bemutattuk. Szabó Imre az orvosok és termé-
szetvizsgálók Szombathelyen mult évben tar-
tott ülésén elnökösködött, mindenütt megjelentnek
dlénk emlékeztében maradt egyszerű tősgyökres
magyaros szivessége által, melyet a gyűlés tagjainak
több ízben nyílt alkalmuk megismerni. Az elhunyt az
egyházi irodalomnak is egyik avatott művelője volt.

Mikó Mihály, Csikmegye főispánja, egyike az
erdélyi részek kiváló tevékenységű férfiaknak, meghalt
60 éves korában. Már 1848 előtt Gyergyó-füszek al-
kormánybírája volt; az országgyűlésen több ízben kép-
viselte megyéjét. A szabadságharcban kormánybízo-
s volt Csikmegyében. Későbbben sokat zaklatták s
egy ízben felévi fogságot is szenvedett. Mint követ az
1865-iki országgyűlésen vett részt, mely az uniót
szentesítette. Az alkotmányos élet visszaálltával
Marosköz főkirálybírája, majd pedig Csikmegye fő-
ispánja lett.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Idős
Szabó Daniél, Kézdivásárhelynek volt főjegyzője,
főbírája, később országgyűlési követe, 1848-49-ben
honvéd hadbíró, 76 éves korában K. Vásárhelyen. —
Gr. LAZÁR DÉNES, 66 éves korában Mosonyiban. —
KORHÁNYI JÁNOS, nagyváradi gör. kath. nagyprépost
és püspöki helynök, 72 éves korában. — FAY
LŐRINCZ, a pestmegyei gombai Fáy-család tagja,
naturalista jeles hegedűs, kit a fővárosban sokan
ismertek. Káposztás-Megyeren. — PREYSZLER JÓ-
ZSEF, pestvárosi nyugalmazott tanácsos, 69 éves
korában Budapest. — PRIVÁRY PÁL, Szeged egyik
tiszviselője, egykor honvéd, ki az árviz alatt is
nagy tevékenységet fejtett ki. — HOLDNER REZSŐ,
ev. lelkész Kalazón, 74 éves korában. — LITSER ZSIG-
MOND, földbírtokos 65 éves korában Mecsován. —
WAGNER KALAZÁNYI JÓZSEF, kegyesrendi szerzetes,
67 éves korában Nyírád. — PAPY JEROMÁS, a pre-
montrei tanító-rend kassai főpárhuzomának egyik
szép képzetű fiatal tanára, 31 éves korában. —
MATTUS JÁNOS, eöri görög kath. lelkész, derék jó
magyar pap, 29 éves korában. — WENDLER FERENCZ,
belügyministeri titkár, 40 éves korában. — HOLLER
ENGELBERG, a pannonalmi Benedek-rend komá-
romi székházának főnöke, volt gimnáziumi igazgató
és jószágkormányzó, 66 éves korában. — SZALAI
JÓZSEF, Debreczen város bizottságának tagja 61 éves
korában. — HÓDOLY JÁNOS, köztisztviselőben állott
agg. Varannón, 82 éves korában. — NEMES ÁKOS,
43 éves korában Ribiczen. — KONPOLTI JÓZSEF,
maros-solymosi birtokos 52 éves korában. — LANG-
FELDER VILMOS, városi képviselő Temesvárt. —
ÁTER FERENCZ, a szombathelyi takarékpénztár ügy-
vivője, 43 éves korában. — BALOGH FERENCZ, kras-
novai szolgabíró, 66 éves korában. — LAZÁR JÁNOS,
53 éves korában Szilágy-Somlyón.

BORBÉLY LASZLÓNÉ, szül. Sárkány Katalin 67
éves korában Komáromban. — TÓTH LAJOSNÉ, szül.
Szabó Mária, 71 éves korában Pápan. — TELBISZ
BENEDÉK, szül. Adler Mária, 57 éves korában
Lóvriában. — ZSENDOVICS ENDRÉ, szül. Mossóczy
Gabriella, 26 éves korában Egerben. — SCHÖBER
EANÓNÉ, törvényszéki telekkönyvivő és volt hon-
védszázados neje, Győrben. — MARIUS ÁGNES, szül.
Herzeg asszony, 69 éves korában Pozsonyban. —
OZV. BAUCSER FERENCZ, szül. Hajosi Ágnes, 72
éves korában. — POPOVICZ SEBŐKNÉ, szül. Csákovány
Perszida, Aradon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A dalnok átká (Uhländ). Sokkal sikerültebb for-
ditás mindazonáltal, melyek eddig szemünk elé kerültek.
Egy kis simitással közelíthető is lesz.

A csalógány (Béranger). Csinos. Alkalmilag kö-
zölni fogunk.

A cigányok (Béranger). A magyar verselés leg-
elemibb szabályainak járattan, kifejezési és bizonytalan-
nok, bágyadtak, laposak. Béranger így fordítani nem
lehet.

Ne kérd(d) tovább. Kifogásunk most is az előbbi.
A haladást nem látjuk.

Dalok (az elvesztétről). Kívánságát figyelembe
fogjuk venni. — ha addig, míg sor kerülhetne rá, siker-
telibbeket nem kapunk ontól.

A Basó testvérek. (Németből átdolgozva.) A
forrás ismét nincs megnevezve. Ha nem eszálódunk
Hornayr. Meglehetősen elavult dolog; s e forrásból a
költészet már rég kivette, a mit merítették. Alig hit-
nök, hogy ily átdolgozásban (vagy fordításban) ma már
érdekelhetne valakit. A kézirattól rendelkezhetik a
szerző. A másik dolgozat forrása iránt a tudósítást
megkaptuk.

A testvéri szeretet megható példája. Minket
legkevésbé sem hatott meg s meg vagunk győződve,
hogy olvasásunkra sem tenne jobb hatást e gyermek
historia.

HALÁLOZÁSOK.

Szabó Imre, szombathelyi püspök, egyike a
legházafias és tudományos fópapoknak, a tud.
akadémia tiszteleti tagja, a vasmegyei régészeti egy-
let elnöke, meghalt Szombathelyen febr. 28-án 67
éves korában, papi pályája 44-ik s püspöksége 12-ik
évében. A derék fópap érdemeiről lapunk tüzetesen
megemlékezett, 1877 évi 33-ik számában, mikor arcz-
képét bemutattuk. Szabó Imre az orvosok és termé-
szetvizsgálók Szombathelyen mult évben tar-
tott ülésén elnökösködött, mindenütt megjelentnek
dlénk emlékeztében maradt egyszerű tősgyökres
magyaros szivessége által, melyet a gyűlés tagjainak
több ízben nyílt alkalmuk megismerni. Az elhunyt az
egyházi irodalomnak is egyik avatott művelője volt.

Mikó Mihály, Csikmegye főispánja, egyike az
erdélyi részek kiváló tevékenységű férfiaknak, meghalt
60 éves korában. Már 1848 előtt Gyergyó-füszek al-
kormánybírája volt; az országgyűlésen több ízben kép-
viselte megyéjét. A szabadságharcban kormánybízo-
s volt Csikmegyében. Későbbben sokat zaklatták s
egy ízben felévi fogságot is szenvedett. Mint követ az
1865-iki országgyűlésen vett részt, mely az uniót
szentesítette. Az alkotmányos élet visszaálltával
Marosköz főkirálybírája, majd pedig Csikmegye fő-
ispánja lett.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Idős
Szabó Daniél, Kézdivásárhelynek volt főjegyzője,
főbírája, később országgyűlési követe, 1848-49-ben
honvéd hadbíró, 76 éves korában K. Vásárhelyen. —
Gr. LAZÁR DÉNES, 66 éves korában Mosonyiban. —
KORHÁNYI JÁNOS, nagyváradi gör. kath. nagyprépost
és püspöki helynök, 72 éves korában. — FAY
LŐRINCZ, a pestmegyei gombai Fáy-család tagja,
naturalista jeles hegedűs, kit a fővárosban sokan
ismertek. Káposztás-Megyeren. — PREYSZLER JÓ-
ZSEF, pestvárosi nyugalmazott tanácsos, 69 éves
korában Budapest. — PRIVÁRY PÁL, Szeged egyik
tiszviselője, egykor honvéd, ki az árviz alatt is
nagy tevékenységet fejtett ki. — HOLDNER REZSŐ,
ev. lelkész Kalazón, 74 éves korában. — LITSER ZSIG-
MOND, földbírtokos 65 éves korában Mecsován. —
WAGNER KALAZÁNYI JÓZSEF, kegyesrendi szerzetes,
67 éves korában Nyírád. — PAPY JEROMÁS, a pre-
montrei tanító-rend kassai főpárhuzomának egyik
szép képzetű fiatal tanára, 31 éves korában. —
MATTUS JÁNOS, eöri görög kath. lelkész, derék jó
magyar pap, 29 éves korában. — WENDLER FERENCZ,
belügyministeri titkár, 40 éves korában. — HOLLER
ENGELBERG, a pannonalmi Benedek-rend komá-
romi székházának főnöke, volt gimnáziumi igazgató
és jószágkormányzó, 66 éves korában. — SZALAI
JÓZSEF, Debreczen város bizottságának tagja 61 éves
korában. — HÓDOLY JÁNOS, köztisztviselőben állott
agg. Varannón, 82 éves korában. — NEMES ÁKOS,
43 éves korában Ribiczen. — KONPOLTI JÓZSEF,
maros-solymosi birtokos 52 éves korában. — LANG-
FELDER VILMOS, városi képviselő Temesvárt. —
ÁTER FERENCZ, a szombathelyi takarékpénztár ügy-
vivője, 43 éves korában. — BALOGH FERENCZ, kras-
novai szolgabíró, 66 éves korában. — LAZÁR JÁNOS,
53 éves korában Szilágy-Somlyón.

BORBÉLY LASZLÓNÉ, szül. Sárkány Katalin 67
éves korában Komáromban. — TÓTH LAJOSNÉ, szül.
Szabó Mária, 71 éves korában Pápan. — TELBISZ
BENEDÉK, szül. Adler Mária, 57 éves korában
Lóvriában. — ZSENDOVICS ENDRÉ, szül. Mossóczy
Gabriella, 26 éves korában Egerben. — SCHÖBER
EANÓNÉ, törvényszéki telekkönyvivő és volt hon-
védszázados neje, Győrben. — MARIUS ÁGNES, szül.
Herzeg asszony, 69 éves korában Pozsonyban. —
OZV. BAUCSER FERENCZ, szül. Hajosi Ágnes, 72
éves korában. — POPOVICZ SEBŐKNÉ, szül. Csákovány
Perszida, Aradon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A dalnok átká (Uhländ). Sokkal sikerültebb for-
ditás mindazonáltal, melyek eddig szemünk elé kerültek.
Egy kis simitással közelíthető is lesz.

A csalógány (Béranger). Csinos. Alkalmilag kö-
zölni fogunk.

A cigányok (Béranger). A magyar verselés leg-
elemibb szabályainak járattan, kifejezési és bizonytalan-
nok, bágyadtak, laposak. Béranger így fordítani nem
lehet.

Ne kérd(d) tovább. Kifogásunk most is az előbbi.
A haladást nem látjuk.

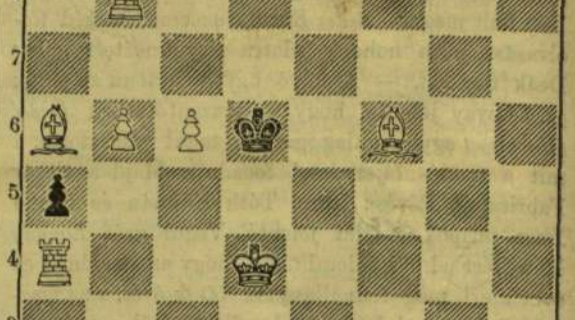
Dalok (az elvesztétről). Kívánságát figyelembe
fogjuk venni. — ha addig, míg sor kerülhetne rá, siker-
telibbeket nem kapunk ontól.

A Basó testvérek. (Németből átdolgozva.) A
forrás ismét nincs megnevezve. Ha nem eszálódunk
Hornayr. Meglehetősen elavult dolog; s e forrásból a
költészet már rég kivette, a mit merítették. Alig hit-
nök, hogy ily átdolgozásban (vagy fordításban) ma már
érdekelhetne valakit. A kézirattól rendelkezhetik a
szerző. A másik dolgozat forrása iránt a tudósítást
megkaptuk.

A testvéri szeretet megható példája. Minket
legkevésbé sem hatott meg s meg vagunk győződve,
hogy olvasásunkra sem tenne jobb hatást e gyermek
historia.

SAKKJÁTÉK.

1109. sz. fela. lv. Kosztolányi Á.-tól. (Szabadkán.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1104. sz. feladvány megfejtése.

Ehrentstein M.-tól. Megfejtés. Világos. Sötét.

1. Bf5—d5 Ke3—e4 (a)
2. V17—f2 Ke4—d5:
3. Vf2—f5 matt

a.
1. ... c4—c3 (b)
2. V17—f2+ Ke3—e4
3. Vf2—d4 matt.

b.
1. ... c3—c2
2. V17—f2+ Ke2—d3
3. Bd5—d4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp
József. Sarospatakon Gérecz Károly. Debreczenben
Zagya Imre. Nagy-Dobronyban Németh Péter. Buda-
pesten K. J. és F. H. A pesti sakk-klub.

HETI NAPTÁR. Márcz. hó.

Table with columns for Day, Catholic and Protestant, Greek-Catholic, and Israelite.

Hold változásai. Első negyed 7-én 9 óra 18 perc. est.

Tartalom.

Szöveg: Dosztojevskij Mihajlovics Todor. Csopely László-
tól. — Piron. Kiltémény. Híadartól. — Egy ismeretlen
magyar utazó a mult században. Majtath Belától. — Olasz-
országi naplomból. II. Ilyés Báltól. — Száriából. —
Nyoma veszett! Angol regény. — Egyelőre. — Vasárnapi le-
vél. Porzától. — Gambetta. — Fényképezés elektromos
fényvel. — Az amerikai kirándorlók. — Irodalom és művé-
szet. — Küzintezetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi
újsg? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjá-
ték. — Heti napár.

Képek: Dosztojevskij Mihajlovics Todor. — Száriából:
1. Beyruthi urú utcazi öltözében. 2. Maronita bűfös. 3. Druz
herceg és nárvahági tantura fejlődésével. Beyruthi urú
diszöltözében. 4. Tantura. — Fényképezés elektromos fényvel.
— A művészek báljának tánczeneiből. (10 képpel: Jankó Já-
nos, Vastagh, Aggházy, Tölgyessy, Ujházy rajza.)

Felolvas szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér. 6. sz.)

Köszvényeseknek.

Kwizda P. J., es. k. udv. szállítóknak, Korneu-
burgban.

Feleségem mosónő, s e foglalkozás, valamint a
nedves lakás következtében annyira köszvényes
lett, miszerint a mozgást abba kellett hagynia,
egészben munkaképtelen lett és e mellett erős
fájdalmakat is szenvedett.

Ekkor egy barátom az Ön köszvény-folyadékát
ajánlta. Vittem belőle egy palackot, és 3-4
napi használat után feleségem jelentékeny köny-
nyebbülést érzett; körülbelül 14 nap múlva minden
fájdalmától mentve lón, és most ugy, mint
azelőtt folytathatja munkálkodását.

Magam szintegy, mint feleségem, ezért nagyon
lekötelezve érzünk magunkat, és legelőször kö-
szönetet mondunk.

Bécs, 1880 június 9-én. Utiescheny Lipót, IX. Salzergasse, 12.

Kapható minden jónevű gyógyszerárban
— Főletét Kwizda Ferencz János, es. k. udvár-
szállító- és kerületi gyógyszerésznél, Korneu-
burgban.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben. Singerstrasse 15 „zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacso, azelőtt egyetemes pillékeknek nevezte, teljes joggal megérdemlik
a jobb elnevezést, minán valóban szög-jétsű betegségek, melyek
a labdacso már ezereszeresen nem bizonyították volna csodás hatásukat. A legmagasabb esetekben, mikor számos
más orvosság használatán lett alkalmazva, a pillék által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógy-
ulás állt be 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tükres 6 dobozzal 1 frt 5 kr., postán küldve 1 frt 10 kr. (Kete-
sőbb 1 tükresnél nem szállítottik.) Szállítás utánvált vagy póstautalvány mellett.

Számtalan levél érkezett, melyekben a labdacso fogyasztói a legkülönbözőbb és súlyos betegségekből törté-
nő gyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett valék kísérletet, tovább ajánlja
a labdacsokat.

A sok közönség iratból különk nehenyát: P. Pserhofer ír: A 3 1/2 tükres az Ön jó gyógyhatású
kérdése folytán, óhatatlanul is írom 3 tükresrel küldöm. Teljes tisztulattal. Alattad, 1878. szept. 11. Wagner József.

Rákyó, 1879. nov. 9. Tisztelt Pserhofer dr! Irásbelileg kell nekem és
másoknak is, kiknek az Ön vértisztító labdacso-egésze-
güket visszaszadták, forró köszönetintet kifejezni, így sok
betegségben labdacso a legmondább gyógyított támasztott,
a hol már minden más szer használva volt. Nőknek
vérhányás vagy rendetlen tisztulással, nehézségek, el-
lehetetlenség, gyomorgörnyösség és gyomorégés, szédülés és
sok baj ellen gyökeresen segítettek. Teljes bizalommal
kérném, ha írom 12 tükresrel küldem. Teljes tisztulattal. Zwilling E.

Ceney, 1874. máj. 17. Tisztelt uram! Mitán vértisztító labdacso-
m, ki sok évi idült gyomorban és tagszagoragásban
szüvedtet, nem csak az étetet visszaszadták, hanem által
erőt is szerezett neki, nem állhatott elem és ha-
sonló bajokban szenvedők kérdésnek, és kérem: sőt-
még utolag 2 tükresrel küldem póstautalvány mellett e
hűs levelem labdacsoiból. Teljes tisztulattal. Spisstek Balázs.

Tisztelt uram! Nem találkoztam azokkal, hogy Önnek
a vértisztító labdacso kitűnő hatásáról melyek nékem
közvetlenül kifejeztek, nem fogom a betegségeim
melyek hosszabb idő óta kínoztak, elcsorogtak, és
egy csupán egy doboz elhasznála után minden beteg-
sémet, kétéltelemül leg job az az minden köz-
vényes és csúszós baj, nevezetesen hátságcsaj,
tagcsaj, gőrcs, ideges fogtájás, fejfájás, föl-
sárgaság, stb. stb. elen. 1 frt 20 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan
és ható, kétéltelemül leg job az az minden köz-
vényes és csúszós baj, nevezetesen hátságcsaj,
tagcsaj, gőrcs, ideges fogtájás, fejfájás, föl-
sárgaság, stb. stb. elen. 1 frt 20 kr.

Chinai toilette-szappan, a legkiváló-
sággal készített, szappan, mely az egész
testet tisztul, és a bőrt megőrzi. Egy doboz
1 frt 20 kr.

Faker-por, általánosan ismert és hűs levelem
hurut, rekedtség, fejtőkök, stb.
ellen 1 doboz 35 kr.

Lendtner testvérek híres tyúk-
szem-tapasza, dobozokban 12 darab 60 kr.,
3 darab 18 krajczár.

Élet-esszencia (spray csepp), jeles
húzi szer megromlott gyom-
or, rossz emésztés, a nedvesen állati bajok ellen,
Egy üvegcse 30 kr.

Csukamáj-olaj (Dietrich-féle), valódi
arany. Maegrótt: a legkiváló-
sággal készített. Egy üvegcse 50 krajczár.

Mia-Poko, valódi chinai szer (Po-Ho-nak is
nevezte), ideges fejfájás, azo-
s és fogtájás, migráné, stb. e félek ellen. Számos
orvos által megkísérve és ajánlja. Egy csepp a
homlok vagy halántékra dörzsölve, s a fejfájás

Minden francia különlegesség vagy raktáron tartatik, vagy kívánatra
pontosan és legelőszöbben megszerelhetik. Legtöbb a főnévezett különlegesség közül kapható Budapest. TÖRÖK
JÓZSEF gyógyszerárban is. 6132

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest. (egyetem-utca
4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunk kapható:

Leányaink és jövőjük.

Wesiz Károly után németből átdolgozta TÓTH PÁL. Ára fűzve 80 krajczár.

TARTALOM. A teremő eszméje a nevelésben. — A férfi- és nő-
nem közötti természet különbség. — A férfi- és nő-
nem közötti szellemi különbség. — Nőiség. —
A házi nő. — A nő a nyilvános életben. — Az élet,
melynek nevelünk. — Társadalmi osztályok. Falu és
város. — A városok újabbkori szelleme. — Az anyas-
ság, a látzat, a pénz uralma. — Társadalmi baj-
jaink, mint a helyes nevelés akadályai. — Vallásos-
ság, fogyelem a nevelésben. — A leány- és leány-
nevelés általánosan. — A nők társadalmi helyzete,
erkölcsi értéke, a férfinekhez való viszonya. — Há-
zaság. Munka biztosítja a nő jövőjét. — A gyer-
mek és a gyermeknevelés általánosan. — Táplálék,
műveltség, ruházat, hájapolás. — Egészség. —
Munkásság, rend, igazságszólás, engedelmség, szigor.
— Isten és a természet. Keresztényesség, keresztényi
hit és erkölcs. — Eszményi és gyakorlati nőnevelés.
Irásk, olvasás, számolás. — A nő az élet céljában.
Gazdaság, gazdaságosság. Zongora, idegen nyelvek. —
A nőiség művelése. — A nő mint feleség, anya.
Az otthon. — Az iskola.

REGÉNY. Irta BENIOZKYNÉ BAJZA LENKE. Ára 1 frt 20 kr.

LÉVAY JÓZSEF ÖSSZEKÖLTÖMÉNYEI. A költészet arcképevel. KÉT KÖTET. Ára fűzve 3 frt 60 kr. diszkótésben 5 frt.

HALBAUER & KÖLBERG

Budapest V. akadémia-utca 3. szám. Gazdasági vetőmagvak bevásárlása és eladása.

Dr. Niemeier gyógyszer-tanácos respiratori mell- és láb-betegeknek minden nemben és korban.

Pain-Expeller nagyon jó háziszor. Szakácskorva majdnem egész Európában. Kimerőtten: Niemeier 'Arztliche Speciehandlung' című munkájában. 6. kötet, 3. szám, Szállás 30 márkáért, csomagolással, használati utasítással és gyógyszerjelekkel együtt. 6282

Összesen 24 db. csak 3 frt 75 kr. mesés olcsóság áron hozzá rennmaradás és jó minőségű. Ez evő-eszközök 48 dbnak egyidejűleg megrendelésével, azokat gyakori tisztán és célra készített, cartonokban szállítjuk: mind a 48 dbt csak 7 ftrt. Ezen kívül ajánljuk: szabadék, ékszer-levesmerítőket, újbat 50 kr-ért; szaba-
dék. tejmértőket 35 kr-ért; tömör szabadék. főzékek-
kanalak, 45 kr-ért; nagy felszálló tálcát 90 kr-ért; 1 tejeskanala, középnyagyságban, 2 frt 50 kr.; 1 tejes kanala, középnyagyságban 3 frt; 1 cukorszelenze, foglaval, főddél, 1 frt 80 kr.; cukorszelenze. legfin. vessétel, 2 frt 40 kr.; elegans asztali gyertyatartó, magas, gót jellegű, párja 2 frt 25 kr.; ugyanazok legfinomabb vessétel 3 frt 25 kr.; bors- és sótartó, 60 kr.; ecet- és olajállvány, 2 osztályú, metszett kristályüveggel 3 frt 50 kr.; 4 osztályú 4 frt 75 kr.; asztali gyújtószergula 1 frt 20 kr.; dohányszelenze vessétel, csapó főddél, 1 frt 25 kr.; palackzörgők 3 db. 60 kr.; és még ezer más tárgy. 10 évi jótállás valamennyi áruunk! szintegy a félén maradás mint a legjobb minőségért.

Megrendelés utánvált az az ország előzetes befizetése mellett pontos és teljesítőlegesen teljesítettnek; a levelem cím alá intézendő: Blau és Kann, főletétemenyek. Bécs. I. Heirrichshof. NB. Száz meg száz készlet és elismerő irat felszólásokban nyilvános megleltetés végett. Titánok és hamisítók törvény szerint megbüntetettek. 6348

Pagliano Ernő tanár szörpje. Nápolyban, 4 Galata San Marco, Pagliano Ernő tanár házában lesz elér-
sítve. A florenczi ház be-
száratott, miután az egész
házlet Nápolyba lett átvéve. Pagliano Ernő tanár az
egyetlen, mivel nagybátyja
Pagliano Jeromos tanár ér-
dekes földfelezésének tit-
kát közölte, a mint ezt
ha szükséges lenne, jogi
rejtői okiratokkal is bebi-
zonyíthatja.

Jelenben Pagliano Ernő
tanár az egyedüli készí-
tője a valódi Pagliano-
szörpnek; e nyilatkozat
szert tétetik, hogy többé
senki se legyen a számos
hamisító által rászedhető.

Szép üvegcsekben 1.40 ftt
dobozokban por gyanánt kivonva
40 ftt. 6283

Kopaszság, a haj őszülése és korpaképződés
ellen a napoként ékező bizonyítványok és köztöltés irat
tanúság szerint egy doll jónak bizonyult az-
TANNIN-OLAJ
Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerár ur! Szíveskedjék elküldeni Dr. Moras Tannin-olaj-
ból meg egy nagy palackot küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam kul-
lása teljesen megszűnt, s a sűrű után-növény immár látható is.

Bécs, 1880 január 5. Wagner Vilmos.

Füst J. gyógyszerár urnak Prágában. Szerencsénem értem megazott Ön-
nel közlhetni, hogy Dr. Moras Tannin-olaj hajamnak két év óta tartó hullását
teljesen megszüntette. Remélem, hogy a szer segítségével előbbi szép hajamat ismét
visszanyerem.

Maria n. a d. 1879. aug. 19-án. Zaremha Mária.
Tökletesen Uram! Hárminceves embereim kopasz fejű birni nem valami
kellemes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használtam volna, ma ifjú agyastány
volnék. E szer nekny hatást okozott telt rajtam, mint valóban, kik ismernek,
bizonyítanak. Ezáltal fegy kérem stb. stb. 6300

Bukowa, 1880 jan. 9-án. Driko! Jancsar jószágkezelő.

Kapható 2 és 1 frtos palackokban Budapest. Török J. gyógyszerárban király-utca, Pozsonyban Pisztory Fel-
ixnél, Temesváron Tarcazy Istvánnál.

Segítséget keresve, nem egy beteg növegett a hitelpolitikáit közzébe öm-
magától; a sok gyógyszer közül melyikbe
bizhatik az ember? Ez vagy ama hirdé-
téses nagyokra által tömör fel; a beteg
választ a legjobban eszben épen — a
legrosszabb! A ki az ilyen csalódást
s a hitla való pórtékát elkerülni
akarja, annak tanácsoljuk, hogy Gör-
schek Károly es. kr. egyetemi köny-
vársól Bécsben (Isztvánér 6.) honasa
meg magának a Betegvárás című köny-
veket; mert abban a legjobbaknak
bizonyítványok tárgyalogosan és
kimerítően vannak ismertetve, úgy hogy
minden beteg teljes nyugalommal bíra-
lat és a legjobban válassza meg azokat.
A fonteltbí, már 450 kiadást írt köny-
veke ingyen és bérmentve küld-
dől meg a megrendelések, tehát nem
akoz több költséget, mint 2 krajczár a
levelezési lapot, mely magyar is lehet.

